Дагавор з Расіяй перашкодзіў адкрыццю помніка (стар. 2)
Выхаванне паліцэйскай дубінкай (стар. 3)

СВАБОДА

Год заснавання 1902
Выходзіць з 1990
Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік Павел Жук
Выдавец "Газэта СВАБОДА, Ltd."
Наклад 93.000
Адрас рэдакцыі:
220088, Мінск, вул.Іванаўская,56
Тэл./факс 362441

19 красавіка 1996 г. № 29 Кошт свабодны

«Зорка» Захаранкі

"Гэта чарговае неўрастэнічнае рашэнне," — так пракаментаваў Ю.Захаранка апублікаваны 17 красавіка ўказ прэзідэнта аб паніжэнні яго ў званні (з генерал-маёра да палкоўніка).

Фармулёўку ўказа былы міністр унутраных справаў назваў "прафанацыяй". "Ніякіх фінансавых парушэнняў, аб якіх гаворыцца ва ўказе, не было і не магло быць," — сцвярджае Ю.Захаранка. Ён хоча выказацца на гэты конт, а таксама па іншых праблемах, якія тычацца ягонай адстаўкі перад дэпутатамі Вярхоўнага Савета. Аднак спікер Шарэцкі, па словах Захаранкі, знаходзіць розныя прычыны, каб не разглядаць гэтае пытанне. "Можа здарыцца так, што слова ў парламенце я не атрымаю; у такім выпадку мне давядзецца праз незалежную прэсу расказаць аб сапраўдных прычынах маёй адстаўкі," — гаворыць Ю.Захаранка.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Прага, Вроцлаў, Кракаў, Варшава, Гданьск...

Яшчэ да прыбыцця Зянона Пазьняка і Сяргея Навумчыка ў Вроцлаў польская прэса падрабязна распавяла пра пераслед, які распачаўся ў дачыненні да лідэраў БНФ у Беларусі і зазначыла, што Пазьняк і Навумчык былі вымушаныя пакінуць сваю краіну нелегальна.

Адразу па прыездзе ў Вроцлаў лідэры БНФ былі прынятыя біскупам Тыравам, мэрам горада Богданам Здраеўскім і старшынёй гарадской рады Анджэем Лосем. Лекцыя Зянона Пазьняка "Незалежнасць Беларусі: пагрозы і перспектывы", прачытаная ў Політэхнічным універсітэце, сабрала больш двухсот прафесараў і выкладчыкаў з розных інстытутаў горада і скончылася спяваннем "Сто лят" у гонар беларускіх гасцей.

Пазьняк і Навумчык выступілі ў прамым эфіры нацыянальнага радыё, першая і другая праграмы польскага тэлебачання далі падрабязныя справаздачы з іх прэс-канферэнцыі. У гэтыя дні польская прэса надзяляе асаблівую ўвагу ацэнкам апазіцыйных палітыкаў сітуацыі на Беларусі. "Рэальную палітыку ў краіне ажыццяўляюць афіцэры КДБ, якіх наблізіў да сябе Лукашэнка" — цытуе *Gazeta Wyborcza* Сяргея Навумчыка. "Тое, што адбываецца ў Беларусі, ёсць фашыстоўскі рэжым. Няма вольнай прэсы, пераследуецца апазіцыя, правы чалавека парушаюцца", — прыводзіць словы Зянона Пазьняка газета *Wieczor Wroclawia*. Умовай змянення такой палітыкі з'яўляецца адстаўка Лукашэнкі з пасады прэзідэнта," — цытуе *Rzeczpospolita* заяву лідараў БНФ.

18 красавіка З.Пазьняк і С.Навумчык выехалі ў Кракаў. На чарзе — Варшава, Гданьск...

Б.П.

Пошукі вінаватых працягваюцца

Узбудзіўшы крымінальную справу па мінскім падзеям 24 сакавіка, сталічная пракуратура працягвае пошук вінаватых.

Па словах следчага Сяргея Новікава, па гэтай справе пакуль "ідзе збор матэрыялаў". Ён паведаміў таксама, што з заявамі ў пракуратуру звярнуліся 4 чалавекі з ліку грамадзян, якія пацярпелі ад рук спецназа (пабітыя дубінкамі, атручаныя газам). Выказваючы асабістае меркаванне, сп.Новікаў сказаў, што ў пракуратуру прыйшло б, напэўна, значна больш людзей, калі б "улады не аб'явілі на дзяржаўным узроўні гэтую акцыю антыканстытуцыйнай". З гэтай прычыны пацярпелыя не хочуць мець да сябе лішняя непрыемнасці.

Што датычыць пераследу З.Пазьняка і С.Навумчыка, то следчы заявіў: "асабіста я не маю матэрыялаў у дачыненні гэтых людзей для ўзбуджэння крымінальнай справы". А іншыя маюць?

Віктар ВАЛАДАШЧУК

СКАНДАЛ

Старшына міліцыі закаваў у наручнікі старшыню антыкарупцыйнага прэзідэнцкага камітэта

Як гэта было і чым усё скончылася

Дзе-небудзь у Германіі, ЗША альбо іншай цывілізаванай краіне падобная скандальная гісторыя, пра якую мы сёння расказваем, скончылася б адстаўкай па меншай меры дзвюх персон: шэфа парламенцкай камісіі і міністра ўнутраных справаў.

У нашым выпадку гаворка ідзе пра старшыню камісіі Вярхоўнага Савета па нацыянальнай бяспецы, абароне і барацьбе са злачыннасцю **Мікалая Карпіевіча** і кіраўніка міліцэйскага ведамства **Валянціна Агальца.**

Назаўсёды разам!
На здымках: старшыня парламенцкай камісіі М.Карпіевіч і шэф МУС В.Агалец

Падзеі адбываліся ў Мінску ў кастрычніку мінулага года. На той час Мікалай Карпіевіч займаў пасаду старшыні камітэта па барацьбе з карупцыяй адміністрацыі прэзідэнта. Але ў той злашчасны вечар яго самога закавалі ў наручнікі і даставілі спачатку ў наркалагічны дыспансер, а пасля завезлі ў міліцэйскі пастарунак. Вось як гэта адбывалася. Цытуем рапарт двух інспектараў ДАІ:

Начальнику
Московского ОГАИ
м-ру милиции
Слесаренко О.И.

Рапорт

Докладываю Вам, что во время несения службы 12.10.95 г. в 20:30 на ул.Ногина была остановлена автомашина ВАЗ 2107 1487 КН под управлением Карпиевича Н.Ф. После предъявления документов, водителю было предложено присесть в служебную автомашину, так как от него исходил запах спиртного. Водителю было предложено освидетельствоваться по индикаторной трубке "контроль трезвости", на что он категорически отказался. Мы предложили ему проехать в наркологический диспансер для мед. освидетельствования. Сержант милиции Джигеро С.Я. сел с водителем в его автомашину, я начал движение за ними, но тут вдруг водитель выскочил из автомашины, перепрыгнул через забор и побежал в сторону театра "Музкомедия". Я выбежал из своей автомашины и начал преследование. Догнали мы его совместо с сержантом Джигерой около здания театра, водитель сбросил плащ и попытался вырваться. Я к нему применил физическую силу, прием самбо, одел наручники. После этого водитель прекратил сопротивление, успокоился, мы провели его к моей автомашине. Его автомашину доставили на штрафплощадку, водителя свозили на мед. освидетельствование и доставили в дежурную часть Московского РОВД для дальнейшего разбирательства.

Инспектор ДПС старшина милиции Лозовский В.Т. (подпись)

Инспектор ДПС сержант милиции Джигеро С.Я. (подпись)

12.10.95

Прайграўшы бітву з патрульнымі міліцыянтамі, прэзідэнцкі барацьбіт з карупцыяй узяў сваё на больш высокім узроўні. Праз пару дзён міліцэйскае начальства прыкрыла справу і вярнула таварышу Карпіевічу ягоныя вадзіцельскія дакументы.

Аднак астатняя дакументы (рапарт інспектараў ДАІ, міліцэйскі пратакол № 083071 і пратакол медэкспертызы № 5303, дзе зафіксавана "алкогольное опьянение") адцягвалі ўвагу тав.Карпіевіча ад змагання з карупцыяй. Акрамя таго, прэзідэнцкі барацьбіт ужо быў абраны дэпутатам Вярхоўнага Савета і рыхтаваўся перайсці з прэзідэнцкай структуры ў парламенцкую — на пасаду старшыні камісіі. Але скандальная гісторыя не давала Карпіевічу спаць спакойна. Мы не ведаем як развіваліся падзеі, але вынік быў такі: перад тым, як у Вярхоўным Савеце пачалося прызначэнне старшыняў камісій, усе кампраметуючыя М.Карпіевіча міліцэйскія паперы былі знішчаныя.

Ці меў да гэтага дачыненне міністр Валянцін Агалец — дакументальная пацверджання няма.

Але тут якраз "уляпаўся" і ён сам. У беларускай і расійскай прэсе была абнародаваная гісторыя пра кватэрныя махінацыі генерала Агальца. Пайшоў шум: маўляў, парламент не павінен зацвярджаць такую фігуру на пасадзе шэфа МУС. Старшыня камісіі ВС Мікалай Карпіевіч заявіў, што ягоная камісія вывучыць усе матэрыялы па "справе Агальца" і паведаміць парламенту сваё заключэнне. Сёння-заўтра ў Вярхоўным Савеце пра гэта павінна ісці гаворка. Але можна не сумнявацца, што заключэнне будзе станоўчым. Карпіевіч і Агалец цяпер у адной лодцы. І на "дно" яны могуць пайсці толькі разам.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

P.S. Па першым жа запыце рэдакцыя СВАБОДЫ гатовая перадаць Генеральнаму пракурору копіі знішчаных дакументаў.

ШЛЯХ

Ад Акадэміі навук да плошчы Незалежнасці

"Чарнобыльскі шлях-96" пачнецца 26 красавіка а 17-й гадзіне ў Мінску і пройдзе ад Акадэміі навук да плошчы Незалежнасці, дзе адбудзецца мітынг.

Пра гэта паведамляецца ў звароце, які перадаў у прэсу Нацыянальны аргкамітэт, утвораны дэмакратычнымі арганізацыямі Беларусі.

Ацэньваючы цяперашнюю чарнобыльскую палітыку, аўтары звароту адзначаюць, што "усялякія спробы штучна змяншыць маштабы трагедыі і яе наступстваў для здароўя і жыцця цяперашніх і будучых пакаленняў лягуць пракляццем на таго, хто пасмее гэта зрабіць".

У звароце таксама гаворыцца: "Каб выратаваць сябе і сваю будучыню, усім трэба разумець, што поруч з Чарнобылем радыяцыйным нас падточвае Чарнобыль духоўны і знішчаюцца чалавечыя годнасць і правы асобы, разбураюцца мараль і сумленне, зневажаюцца духоўныя і культурныя святыні беларусаў, улада не лічыцца з Канстытуцыяй і законамі, ідзе ганебны наступ на родную мову. Урэшце, пра якое адстойванне інтарэсаў Беларусі і яе народу можна казаць, калі ўрад робіць усё, каб пазбавіць нашу краіну дзяржаўнай незалежнасці!"

Нацыянальны аргкамітэт нагадвае, што "ў 1989 годзе дзесяткі тысяч людзей з усёй Беларусі выйшлі на галоўны праспект сталіцы, каб засведчыць свой пратэст супраць ганебнага замоўчвання ўладамі праўды аб Чарнобылі. Наспеў час зноў выйсці на праспект Скарыны, каб засведчыць перад усім светам, што чарнобыльская праблема не адышла ў мінуўшчыну. Беларускі народ мае права на абарону ад радыяцыйнага Чарнобыля і ад Чарнобыля духоўнага."

Пад зваротам стаяць подпісы **В.Быкава (старшыня аргкамітэту), С.Багданкевіча, Р.Барадуліна, В.Вячоркі, Н.Гілевіча, Г.Грушавога, Г.Карпенкі, С.Шушкевіча, Ю.Хадыкі і інш.**

ДА ЎВАГІ ЧЫТАЧОЎ

Сустрэнемся праз тыдзень

Паведамляем вам прыемную навіну: рэдакцыя СВАБОДЫ ладзіць сустрэчу з чытачамі газеты, падчас якой будзе праведзены таксама розыгрыш нашай латарэі. Гэта адбудзецца ў суботу 27 красавіка, у Доме літаратара (вул.Фрунзэ,5). Пачатак сустрэчы а 15-й гадзіне.

Другая навіна не вельмі прыемная: наступны нумар СВАБОДЫ выйдзе толькі праз тыдзень, у пятніцу 26 красавіка. Аўторкавы выпуск мы вымушаныя прапусціць з прычыны таго, што ў нашай краіне выходныя дні з'яўляюцца непрацоўнымі нават для паштовага ведамства.

РЭДАКЦЫЯ

«Умы» ўцякаюць

За пяць апошніх гадоў колькасць навукоўцаў у Беларусі скарацілася ўдвая (са 100 тысяч чалавек да 50 тысяч).

Гэтыя лічбы прывёў на прэс-канферэнцыі 17 красавіка прэзідэнт Акадэміі навук Леанід Сушчэня. Ён лічыць, што адначасова ў краіне адбываюцца працэсы "дэградацыі навуковых кадраў" з прычыны таго, што моладзь цяпер у навуку не ідзе. Калі ў 1990 годзе занятых фундаментальнай навуковай дзейнасцю пажадалі 250 маладых спецыялістаў, то ў 1995 годзе — толькі 10 чалавек.

Па словах кіраўніка Акадэміі, нізкая зарплата і сацыяльная неабароненасць вымушаюць таленавітую моладзь ісці працаваць у камерцыйныя структуры або ў замежныя прыватныя фірмы.

Акрамя таго, на прэс-канферэнцыі адзначалася, што пад націскам матэрыяльных праблем адбываецца "уцечка умоў" з замежжа. Напрыклад, з 1991 па 1995 г. нашую краіну пакінулі 234 прадстаўнікі беларускай навукі. У прыватнасці, у ЗША з'ехала 95 чалавек, у Ізраіль — 90, Расію — 29, Германію — 20 чалавек. Прэзідэнт АН Беларусі лічыць, што прыпыніць гэтыя працэс зараз і ў бліжэйшай перспектыве наўрад ці ўдасца, паколькі Захад прапаноўвае навукоўцу адразу сучасную лабараторыю, высокую зарплату і вырашэнне ўсіх бытавых праблем. На радзіме ж навукоўцы могуць спадзявацца хіба што на фінансавую дапамогу ад замежных фондаў і арганізацый, якія выдзяляюць гранты на пэўныя праекты. Напрыклад, Беларускі фонд Сораса летась выдзеліў 73 гранты на рэалізацыю навуковых праектаў. Аднак нашая дзяржава і тут вырашыла "пагрэць рукі". З кожнага гранта забіралася ў бюджэт 40 % сродкаў. Пасля гэтага спонсары (фонд Сораса, Еўрапейская супольнасць) заявілі, што будуць фінансаваць толькі палову кошту навуковага праекта.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Дэпутат Знавец лічыць, што вінаваты мэр Мінска

Дэпутат Вярхоўнага Савета Павел Знавец накіраваў на імя Генеральнага пракурора Васіля Капітана і ў Вярхоўны суд запыт з патрабаваннем прыцягнуць да адказнасці мэра Мінска Уладзіміра Ярмошына.

Прычына накіравання запыту — незабеспячэнне належных умоваў для правядзення сустрэчы дэпутатаў Вярхоўнага Савета Паўла Знаўца і Паўла Данейкі з выбаршчыкамі, якая, згодна з пададзенай заяўкай, павінна была пачацца 2 красавіка а 17 гадзіне ў раёне плошчы Незалежнасці. Але насуперак Закону аб статусе народнага дэпутата Мінгарвыканкам забараніў правядзенне сустрэчы ў вызначаным месцы, прапанаваўшы ўзамен памяшканне на вуліцы Варвашэні на 325 месцаў.

"Такое рашэнне органаў гарадской выканаўчай улады заведама правакавала небяспечную сітуацыю, — сцвярджае ў дэпутацкім запыце П.Знавец, — бо як і было ўказана ў нашай заяўцы, колькасць прысутных павінна была перавысіць названую лічбу". Памяшканне на вуліцы Варвашэні аказалася непадрыхтаваным для сустрэчы, з-за чаго "ўзнікла небяспечная штурханіна, фактычна мог надоўга перапыніцца рух трамваяў і іншага гарадскога транспарту". Са згоды прадстаўнікоў міліцыі Павел Знавец заклікаў прысутных перайсці да Палаца спорту, "на бліжэйшую пляцоўку, дзе гэтая колькасць людзей магла размясціцца". У выніку "з вялікімі цяжкасцямі" Паўлу Знаўцу і яго памочніку-сакратару Лявону Баршчэўскаму ўдалося "арганізавана і без эксцэсаў" правесці сустрэчу, пасля чаго яны заклікалі прысутных разыходзіцца. У дэпутата Паўла Знаўца выклікала абурэнне тое, што яго памочніку-сакратару Л.Баршчэўскаму пазней было прад'яўлена абвінавачванне быццам бы ў арганізацыі несанкцыянаванага мітынгу.

Юрась ДУБІНА, *БелаПАН*

На здымку: П.Знавец і В.Капітан

КС нагадаў пра сваё існаванне

Канстытуцыйны суд прыняў да разгляду распараджэнне прэзідэнта Беларусі ад 29 снежня 1995г. Нагадаем, што гэтым скандальна вядомым рашэннем Аляксандр Лукашэнка загадаў органам выканаўчай улады кіраваца ў сваёй дзейнасці ўсімі тымі ўказамі прэзідэнта, якія КС прызнаў неадпаведнымі Канстытуцыі.

Як вядома, усяго Канстытуцыйны суд прызнаў цалкам ці часткова неадпаведнымі Канстытуцыі 11 указаў Лукашэнкі. Найбольш вядомыя з іх —аб спыненні дзейнасці Свабоднага прафсаюза, "упарадкаванні" льгот, "удакладненні" бюджэта, манапалізацыі "Беларуская дома друку", ліквідацыі мясцовых Саветаў і г.д.

Фактычна ніводнае з гэтых рашэнняў КС не было выканана. Каб афіцыйна замацаваць такую сітуацыю, 29 снежня Лукашэнка выпусціў сваё распараджэнне, у якім, можна сказаць, загадаў "вертыкалі" не звяртаць увагі на існаванне ў Беларусі вышэйшай судовай улады. Як было адзначана ў пасланні Канстытуцыйнага суда, "тым самым праяўлена непавага да Канстытуцыі і законаў РБ". Зрэшты, сёння гэта ўжо нікога не здзіўляе.

Слуханне справы прызначана на 29 красавіка, і яго вынікі няцяжка прадказаць — надта відавочныя парушэнні Канстытуцыі ў "распараджэнні". Можна прадказаць і далейшыя паводзіны Лукашэнкі, які, напэўна, пачне даказваць, што КС мае права прымаць да разгляду толькі ўказы прэзідэнта, а не распараджэнні. Аднак у Канстытуцыі сказана: "Канстытуцыйны суд мае права паводле свайго меркавання разглядзець пытанне аб адпаведнасці нарматыўных актаў любога дзяржаўнага органа..."

Увогуле ж пытанне "ці парушае прэзідэнт Канстытуцыю" даўно ўжо не з'яўляецца дыскусійным. Варта задумацца над іншай праблемай: што рабіць з парушальнікам Канстытуцыі?

Віталь ЦЫГАНКОЎ

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Дагавор з Расіяй перашкодзіў адкрыццю помніка

Помнік, прысвечаны пераправе праз Бярэзіну Вялікай арміі Напалеона, быў адкрыты ў аўторак 16 красавіка пад Барысавам у няскончаным выглядзе, паколькі беларускім уладам не спадабаўся тэкст на мемарыяльнай дошцы.

Ідэя стварэння помніка належыць дырэктару Цэнтра напалеонаўскіх даследванняў у Парыжы сп.Фернану Бакуру, які цяпер працуе запрошаным выкладчыкам у Беларускім дзяржаўным універсітэце і Лінгвістычным універсітэце замежных моваў.

"У мяне выдатныя адносіны з маімі беларускімі калегамі, — гаварыў сп.Бакур, — *і я б хацеў, каб гэты помнік нас аб'ядноўваў. Няма ніякіх падставаў раздзяляцца паводле гісторыі мінулых падзей. Таму што гэта была варожасць паміж двума імператарамі, але ні ў якім выпадку не паміж народамі... Я сам прыдумаў гэты помнік. Гэта натуральны камень, які нібыта вырастае з зямлі ў тым месцы, дзе адбыліся падзеі. Ён трохі нахілены, таму што было вельмі моцнае супраціўленне, якое, як відаць, не ўстаяла. Напалеону усё ж удалося перасекчы Бярэзіну і расійская армія не здолела яго спыніць... Як меркавалася, тэкст на мемарыяльнай дошцы павінен быў паведамляць, што тут змагалася Вялікая армія Напалеона і гэты помнік прысвечаны ўсім салдатам, якія тут палеглі, не толькі французам".*

На здымках: (уверсе) так выглядаў помнік з мемарыяльнай шыльдай да афіцыйнага адкрыцця, але адкрыць яго дазволілі без "крамольнага" тэксту (здымак справа).

Адказваючы на пытанне, чаму гатовая шыльда не была ўсталявана, сп.Бакур адказаў: *"Гэта праект. Трэба вывучыць некаторыя іншыя праекты. Я ўпэўнены, што помнік будзе закончаны і адбудзецца другая цырымонія".*

Між тым беларускі асістэнт сп.Бакура Наталля Паркалава паведаміла, што за тры дні да цырымоніі беларуская ўлады нечакана забаранілі яго адкрыццё. Па яе словах, работа над помнікам працягвалася больш за два гады. Былі атрыманыя дазволы на ўсіх інстанцыях, ад Акадэміі навук да Кабінета міністраў. У папярэдняга беларускага кіраўніцтва не было пярэчанняў супраць тэксту на шыльдзе, які быў выкананы на беларускай і французскай мовах і паведамляў:

"У гонар Вялікай арміі Напалеона.

Ні рака, ні дрыгва, ні холад, ні лёд, ні кулі, ні ядры Не спынілі іх пераходу праз Бярэзіну 26 — 29 лістапада 1812.

Ва ўшанаванне памяці знайшоўшых у той час.

Фернан Бакур. Дырэктар Цэнтра напалеонаўскіх даследванняў. Францыя".

Аднак у мінулую пятніцу старшыня Барысаўскага райвыканкама Георгій Кіберман паведаміў сп.Бакуру і яго асістэнтцы, што ён атрымаў указанне не дапусціць усталявання мемарыяльнай шыльды з такім тэкстам. Як сцвярджае сп-ня Паркалава, каб не дапусціць гэтага, улады былі гатовыя ачапіць месца знаходжання помніка амонам. Аб гэтым жа паведамілі прадстаўнік фірмы-падрадчыка, спасылаючыся на тэлефонную размову з віцэ-прэм'ерам Уладзімірам Русакевічам.

У гутарцы з карэспандэнтам *France Press* сп.Кіберман сказаў: *"Калі побач стаіць вельмі просты помнік расійскім салдатам, якія абаранялі сваю радзіму, то не зусім карэктна ўзвялічваць армію Напалеона, якая была захопнікам. Надпіс павінен быць больш сціплым. Я думаю, наш МЗС правільна паступіў. Гэта не зусім карэктна ў адносінах да расійскай арміі, асабліва ў той сітуацыі, калі ў нас з Расіяй заключаныя новыя дагаворы аб больш глыбокай інтэграцыі".* Сп. Кіберман не ўпэўнены, што забарона сыходзіць менавіта ад МЗС, паколькі ён не бачыў ніякіх папер, а атрымаў указанне "па вертыкалі" з аблвыканкаму.

Цырымонія адкрыцця помніка адбылася без мемарыяльнай дошкі. Ва ўрачыстасці прынялі ўдзел сп.Бакур, гісторыкі-актывісты Цэнтра напалеонаўскіх даследванняў, якія спецыяльна прыехалі з Францыі, нашчадак удзельніка той кампаніі сп.Дамінік Баліф, пасол Францыі у Беларусі сп.Клод Жаліф, супрацоўнікі пасольства, прадстаўнікі беларускіх уладаў: сп.Кіберман, віцэ-спікер Генадзь Карпенка і інш. Помнік абышоўся ў 15 тысяч долараў ЗША і пабудаваны за кошт дабраахвотных ахвяраванняў. На тэрыторыі Беларусі гэта першы помнік, устаноўлены французамі. У Расіі ёсць два падобныя помнікі: на Барадзінскім полі пад Масквой і ў г.Савецку (Калінінградская вобл.).

Ігар СІНЯКЕВІЧ

Кансерватары выказваюць салідарнасць

Прадстаўнікі Паўночна-Балтыйскіх кансерватыўных партыяў прынялі рэзалюцыю "з нагоды нядаўніх падзеяў у Беларусі".

"Мы выказваем сваю падтрымку тым палітычным партыям і іншым беларускім арганізацыям, якія выступаюць за правы чалавека, грамадзянскую супольнасць, свабоду выказвання і выбару, дэмакратыю і незалежнасць, — адзначаецца ў рэзалюцыі. — Мы лічым, што народ Беларусі здолее вызначыць сваю будучыню дэмакратычна і свабодна, без аніякага маніпулявання ці ўціску".

Пільная дзяржбяспека

"Товарищ, верь, пройдет она, так называемая гласность, и вот тогда госбезопасность припомнит наши имена," — гэтая папулярная ў час гарбачоўскай перабудовы показка пачынае здаецца, спраўджвацца.

Раніцай 17 красавіка на плошчы Перамогі ў Мінску карэспандэнт СВАБОДЫ быў сведкам, як да студэнткі, што прадавала тут свежы нумар нашай газеты, прычапіўся "чалавек у цывільным". Паказаўшы пасведчанне падпалкоўніка КДБ, ён пачаў тлумачыць, што ў цэнтры горада распаўсюджваць "з рук" газеты нельга. На маю заўвагу, што пасюдна гэткім самым чынам прадаецца безліч рэкламных газет, падпалкоўнік шчыра заявіў: "Но ведь это **не та** газета". Пільны супрацоўнік органаў запатрабаваў пакінуць плошчу, пагражаючы складаннем пратаколу і штрафам у 150 тыс. рублёў. Таварыш падпалкоўнік таксама распавёў, што гарадскія ўлады "робяць усё, каб захаваць архітэктурны ансамбль горада-героя Мінска, які значна псуецца ад наяўнасці на праспекце Скарыны кіёскаў ды гандляроў газетамі".

Гарадскім уладам можна толькі пажадаць поспеху, бо зараз горад-герой Мінск будзе выглядаць больш прыгожа, а замест гандляроў "не тымі газетамі" на праспекце Скарыны з'явяцца новыя патрулі міліцыянтаў, якія так прыгожа ўпісваюцца ў "архітэктурны ансамбль горада-героя".

Глеб ЕРМАКОЎ

За кожнага сабаку ў Віцебску даюць 25.000

Калі, згодна з вядомым сцвярджэннем, жыццё — капейка, дык сабачае жыццё ў Віцебску ацэнена ў 25 тысяч рублёў.

У гэтым ужо пераканаліся тыя віцьбічы, якія за прапанаваную мясцовай службай камунальнай гаспадаркі суму заняліся аматарскім адловам беспрытульных жывёл. Малое прадпрыемства "Палігон" (а папросту — гарадская звалка) адвяло тэрыторыю пад будаўніцтва спецыяльнага пункта, дзе "братоў меншых" будуць забіваць цывілізаваным шляхам... Толькі летась у Віцебску было адлоўлена 600 чацвяраногіх валацугаў.

БелаПАН

СВАБОДА
19 красавіка 1996 г., № 29

Выхаванне паліцэйскай дубінкай

Гэтае красамоўнае сучаснае фота нагадвае мне ідылічную песеньку "Когда поют солдаты, спокойно дети спят". Як бачым, салдаты, хай сабе і ў міліцэйскай форме, больш не спяваюць, "наступіўшы на горла" сваёй песні. Дзеці таксама ўжо не тыя, што былі раней, і больш не глядзяць на свет праз ружовыя акцябрацка-піянерскія акуляры. Колішняй штучнай ідыліі як быццам і не было ўвогуле.

«Далоў Ніксана!»

У старым савецкім анекдоце пра два прыклады дэмакратычнасці амерыканскі прэзідэнт пахваляўся тым, што любы грамадзянін ЗША можа спакойна пракрычаць каля Белага дома "Далоў Ніксана!", і ніхто яго не арыштуе. "Тое ж самае і ў нас, — не здзівіўся Брэжнеў у адказ, — можна прыйсці да Маўзалея і колькі хочаш крычаць "Далоў Ніксана!".

Асабіста я выразна памятаю, як на сваіх школьных сходах мы з абурэннем асуджалі чылійскі путч, вайну ва В'етнаме, у Анголе ды іншыя падзеі ў свеце. Шчыра скажу, што нам тады нават не прыходзіла ў галаву, каб выйсці на пляц і пратэставаць супраць нейкіх савецкіх з'яваў. Праўда, школу я скончаў у Літве і мне даводзілася чуць аб праявах пратэсту з боку саміх літоўцаў. Напрыклад, пра маладзёжныя хваляванні ў Коўне (разганяць іх кінулі дэсантнікаў) або аб тым, як у Дзень незалежнасці Літвы нехта вывесіў у горадзе нацыянальны, а не савецкі сцяг. Аднак мы вучыліся ў рускай школе і гэтыя падзеі не краналі тады нашых пачуццяў.

Бацькі нашы, такім чынам, не мелі з намі ідэалагічных разыходжанняў. Усе непаразуменні, барацьба за свае правы — у сям'і і ў школе — канчаліся на жаданні без забароны слухаць нармальную (несавецкую) музыку, мець даўжэйшыя, чым у салдат, валасы і сапраўдныя джынсы.

Дзеянне і супрацьдзеянне

Цяперашнія беларускія ўлады не маюць галоўнага, каб уплываць на моладзь — адпаведнай ідэалогіі. Стварыць яе з кавалкаў камуністычнай дактрыны, настальгіі па СССР, навязлівага рэкламавання ўзаемнай любові трох усходнеславянскіх "братоў" (замест ранейшай "дружбы народаў"), замяшанай на праваслаўі ўзору маскоўскага патрыярхата, — немагчыма. Не можа па-сапраўднаму зніцтоўваць тое, што само распаўзаецца, як кепска замяшаная рашчына, калі значную частку цэмента скралі і цяпер марна спрабуюць кампенсаваць крадзеж пяском.

Ідэалогію, якая цэментуе, мае сёння апазіцыя. У альтэрнатыве "свабода — несвабода" здароваму імкненню да незалежнай нацыянальнай дзяржавы наканавана канчатковая перамога. Аспрэчваць гэта няма сэнсу, паколькі прэзідэнцкая ўлада сваімі апошнімі дзеяннямі ўсяляк узмацняе адраджэнскія тэндэнцыі ў грамадстве і перадусім менавіта сярод моладзі. Як добра вядома: сіла дзеяння роўная сіле супрацьдзеяння і наадварот.

Афіцыйныя газеты вуснамі сакратара сённяшняга беларускага камсамолу радасна паведамілі, што гэтая арганізацыя ўхваляе ўтвораны ў Маскве ССР. Ну і што? Уплываць на думкі моладзі падобная анахранічная суполка ўжо не ў стане. Загнаць маладых на цаліну або на БАМ ужо немагчыма, завабіць воклічамі "Любовь, комсомол и весна" або "Партия сказала: надо! Комсомол ответил: есть!" — тым болей. Спробы стварыць новую ідэалагічную абракадабру з пастулатаў Леніна, "бацькі" і Алексія II таксама не дадуць плёну!

Бітву за моладзь прэзідэнцкая вертыкаль ужо прайграла, нават не пачынаўшы яе. Як памятаем, КПСС трымала маладых пад пастаянным кантролем, усё было прадвызначана: абавязковая сярэдняя адукацыя, для хлопцаў — войска, затым ПТВ і завод. Ідэалагічны кантроль ажыццяўляўся, апроч іншага, праз той жа камсамол, членства ў якім было амаль абавязковым. Цяпер войска, ад якога юнакі ўсяляк імкнуцца ўхіліцца, скарачаецца. Вайсковыя заводы — напалову мёртвыя. Самае вялікае беспрацоўе сёння менавіта сярод моладзі. Пасля заканчэння 9-ці класаў вялікую частку вучняў літаральна выкідваюць са школы. Куды? Напрыклад, у ПТВ, выпускнікі якіх на заводах у большасці сваёй не патрэбны.

Карацей, сённяшняя ўлада не здольна даць маладым галоўнага — магчымасці зарабіць сабе на хлеб. Больш за тое, гэтая ўлада перашкаджае маладым атрымаць працу, паколькі ўсяляк тармозіць развіццё прадпрымальніцтва, стварэнне прыватных прадпрыемстваў. А дзяржаўныя, дзе "працуюць" бацькі, ледзьве "дыхаюць".

Людзей у форме ўсё больш

Фюрэр, як вядома, заняў і тым самым прывабіў моладзь на свой бок тым, што павялічыў колькасць прадпрыемстваў абароннай прамысловасці і ў некалькі разоў павялічыў войска... Канечне, гэта выйсце: пасылаць свае войскі "міратворцамі" ў Таджыкістан, у Чачню або яшчэ на якую-небудзь вайну. Аднак самі ўлады пакуль пабойваюцца такога непапулярнага кроку.

Аказваецца, можна яшчэ заняць юнакоў інакш — цераз стварэнне ўсё новых і новых падраздзяленняў для барацьбы з міфічным тэрарызмам — розных "альф" і "амег", спецназаў і амонаў, карацей — карных атрадаў. Раптам, у абыход міжнародных пагадненняў, у РБ пачынае павялічвацца войска, праўда не падпарадкаванае мінабароны, а — міліцэйскае. У кожнай вобласці спешна пачалі ствараць па асобным палку міліцыі. Напрыклад, спачатку сфармавалі батальёны ў Гродне, цяпер — у Лідзе, затым, напэўна, надыйдзе чарга Смаргоні — карацей, тых гарадоў, дзе найбольш актыўныя дэмакратычныя арганізацыі. Ці выпадкова гэта? Міжволі прыходзіць параўнанне з 1944-46 гадамі, калі якраз у прылеглых да Літвы раёнах, у вёсках і мястэчках размяшчаліся палкі НКВД. Іх выкарыстоўвалі для барацьбы з антысавецкай партызанкай, пераважна з Арміяй Краёвай.

Далейшы сцэнарый можна прадбачыць. Калі створаць па міліцэйскім батальёне і ў іншых больш гарадах вобласці — Ваўкавыску, Слоніме, з іх можна будзе сфармаваць полк. А ў Гродне самы першы батальён плюс абавязковы для такога горада амон няцяжка будзе разгарнуць у другі полк. Усё ж абласны цэнтр, ды яшчэ прыгранічны! Тым болей на вул.Чырвонаармейскай, дзе размяшчаецца міліцэйскі батальён і "вучэбка", месца ў казармах хапае.

Канечне, лішнія ахоўнікі парадку заўсёды дарэчы. Батальёны якраз нясуць патрульную службу. Аднак на рост злачыннасці гэта асабліва не ўплывае. Чаму? Папершае, рыхтуюць іх усё ж да іншай мэты. А па-другое, бюджэтныя грошы выдаткоўваюць на стварэнне новых палкоў і з-за гэтага оперслужбы міліцыі не маюць магчымасці якасна палепшыць сваю дзейнасць, паколькі мусяць працаваць як той Шэрлак Холмс ледзьве не з адной толькі лупай... Напрыклад, гродзенская міліцыя не мае партатыўных дэтэктараў валюты і мусіць кожны раз звяртацца ў абменныя пункты. Ёй патрэбны дзесяткі следчых чамаданчыкаў з наборам крыміналістычнага начыння, якія выкарыстоўваюцца ў іншых краінах для збору доказаў на месцы злачынства. Я ўжо не кажу пра сучасныя аўтамабілі, без якіх немагчыма дагнаць злачынцаў, якія не шкадуюць грошы на мерседэсы.

Атрымліваецца, што ўвесь час урад павялічвае асігнаванні на сілавыя структуры, у тым ліку і на МУС, аднак барацьба са злачыннасцю застаецца пры гэтым як бы па-за ўвагай. Галоўнае — грунтоўна падрыхтавацца да біцця палкамі палітычнай апазіцыі.

Афганскі сіндром

Дзесяць гадоў таму, калі ў Траецкім прадмесці ў Мінску "воіны-інтэрнацыяналісты" білі школьнікаў, у тым ліку і дзяўчат, у Беларусі па сутнасці ўжо пачалося стварэнне паліцэйскай дзяржавы. Улады, і той жа камсамол, маўкліва падтрымалі гвалт. Сёння афіцыйна не толькі дазволена біць, але — загадана! Беларусь стала парадаксальна нагадваць Польшчу 1980-81 гг. — часоў вайсковага становішча. Польскіх маладзёнаў у форме змушалі біць такую ж польскую моладзь, але — рабочую, студэнцкую, якая ўдзельнічала ў страйках і маніфестацыях. Камуністычную ўладу гэта, аднак, не ўратавала ад палітычнага фіяска, а маладзёжны рух толькі атрымаў моцны імпульс да развіцця. Усё як у нас!

Разам са школьнікамі ў Траецкім прадмесці дасталося тады і даволі немаладому масціта маэстра — заслужанаму мастаку СССР (не будзем называць яго прозвішча), які ў час акупацыі ледзь не загінуў у фашысцкім канцлагеры. Абражаны пабоямі, гэты паважаны ў грамадстве чалавек аднак, паразважаўшы, прыняў бок тупой сілы, пакланіўшыся ўладзе, якая зрабіла нормай збіваць нязгодных з ёю. Сын гэтага чалавека ў час леташняга рэферэндума ўвогуле выступіў на тэлебачанні ў якасці падбрэхіча ўладаў. Але такіх сярод моладзі, тым больш сярод творчай, напэўна адзінкі.

У сваім школьным юнацтве мы з сябрамі былі абыякавыя да літоўскага нацыянальнага сцяга і да вялікага бронзавага помніка паўстанцам 1863 года, які стаяў у нашым горадзе. Нашым пратэстам супраць нецікавай рэчаіснасці было толькі захапленне рокпеснямі, англійскія тэксты якіх мы мала разумелі. Таму мяне сёння вельмі цешыць беларуская моладзь, якая любіць свае нацыянальныя сімвалы, ведае пра паўстанцаў Кастуся Каліноўскага (дзякуючы падручнікам гісторыі), які клікаў свой народ вызваліцца з-пад "расейскага ярма", і спявае на дэманстрацыях пад бел-чырвона-белымі сцягамі песню са зразумелым тэкстам: "Прэзідэнт, ідзі дамоў!"

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

ПРАВІНЦЫЯ

Віцебскія прысмакі для Вольфавіча

Віцебскія прыхільнікі Жырыноўскага збіраюцца ў Маскву на святкаванне дня нараджэння Уладзіміра Вольфавіча, які будзе 25 сакавіка адзначаць свой 50-гадовы юбілей.

У якасці падарунка яны вязуць з сабою 10-кілаграмовы бюст Вольфавіча, выраблены мясцовым скульптарам, а таксама беларускія прысмакі (у прыватнасці, марынаваныя грыбы і вэнджаную ласяціну).

Барыс ХОЛАД

Шклоўскія коні заваёўваюць італьянскі рынак

Паспяхова гандлюе коньмі з Італіяй калгас "Ніва" Шклоўскага раёну.

Ужо прададзена 25 коней. Прыбытак гаспадаркі склаў каля паўмільярду рублёў. Як лічыць кіраўніцтва гаспадаркі, захапленне італьянцаў шклоўскай канінай абяцае вялікія прыбыткі і надалей. Ва ўсякім выпадку, гандаль з Апенінамі больш выгодны для шклоўчанаў, бо на радзіме высокія падаткі робяць тую ж каніну "нясмачнай" для пакупніка. Мы ж не італьянцы...

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

СВАБОДА
19 красавіка 1996 г., № 29

Alexander the Not-So-Great

Часопіс Economist піша пра "сатрапа, падобнага на Чаўшэску"

У апошнім нумары англійскага часопіса The Economist (13-19 красавіка) змешчаны артыкул пра беларускага прэзідэнта пад загалоўкам Aleksander Not-So-Great — у дасл оўным перакладзе "Аляксандр Не-Надта-Вялікі". Але тут ёсць яшчэ адзін нюанс. Калі англічане на пытанне: "як маешся?" адказваюць "not so great", гэта азначае — "горш няма куды". Мы вырашылі перадрукаваць гэты артыкул цалкам, без скарачэнняў.

Калі дагавор паміж Расіяй і Беларуссю аб стварэнні Садружнасці суверэнных рэспублік не цалкам самы дурны дакумент з ліку падпісаных еўрапейскімі дзяржавамі ў сучасную эпоху, дык ён напэўна павінен быць аднесены да ліку самых цынічных. Яго галоўная мэта — выйграць галасы выбаршчыкаў для аднаго прэзідэнта і выйграць час — для другога. З гэтага пункту гледжання дагавор даў імгненны вынік.

Ён дапамог Барысу Ельцыну пачаць у меншай ступені выглядаць разбуральнікам савецкага Саюза, а больш будаўніком імперыі. Як сведчыць апытанне грамадскай думкі, Ельцын амаль зраўняўся ў падтрымцы выбаршчыкаў з галоўным супернікам Генадзем Зюганавым.

Для Аляксандра Лукашэнкі, прэзідэнта амаль зруйнаванай Беларусі, дагавор даў магчымасць стварыць падманлівы вобраз будучага росквіту, які будзе грунтавацца на шчодрасці Расіі. Дагавор стаў яшчэ адной ілюзіяй для адцягнення ўвагі 10 мільёнаў падданых Лукашэнкі ад паглыблення беднасці. Папулярнасць Аляксандра Лукашэнкі падскочыла на мінулым тыдні да найвышэйшага ўзроўню з моманту яго абрання ў 1994 годзе. Гэта вынік яго нагага папуліцкага майстэрства і маладой харызмы, якія забяспечваюць здзіўляючы ўзровень энтузіязму і падтрымкі даволі кансерватыўнага і пераважна сельскага насельніцтва.

Але ўсяго праз пару месяцаў рэальнасць можа ўварвацца на Беларусь і таксама паўстаць перад Лукашэнкам. У Расіі няма грошай для падтрымкі Беларусі на плаву. А ў Беларусі, дзе сярэдняя зарплата складае каля 60-80 долараў у месяц, а аб'ём эканомікі летась упаў на 10%, грошай увогуле няма ні на што. Размовы пра эканамічную канвергенцыю і наднацыянальныя органы паводле мадэлі Еўрапейскага Саюза не больш чым сатрасенне паветра, хаця няма сумнення, што кошты стварэння бюракратыі новай садружнасці з яе камісіямі і сотнямі супрацоўнікаў будуць дастаткова рэальныя.

Калі і будзе яшчэ больш інтэграцыі ў бліжэйшай будучыні паміж Расіяй і Беларуссю, яна адбудзецца не на грандыёзных умовах суверэнітэту, роўнасці і добрага жыцця для ўсіх, як абвешчана ў дагаворы. Інтэграцыя адбудзецца, бо Беларусь, якая амаль літаральна падае на парозе Расіі, можа быць узятая Расіяй проста так. І калі б фанабэрыя Лукашэнкі не перавышала яго ны цынізм, ён мог бы задумацца вось над чым: калі Расія сапраўды возьме да сябе Беларусь, нашто ёй будзе чалавек, у значнай меры адказны за цяперашняе падзенне Беларусі.

Былы кіраўнік саўгаса, неабыякавы да Гітлера, Лукашэнка імкнецца дасягнуць дзвюх несумяшчальных мэтаў. Першая, у асноўным дасягнутая, палягае ў цэнтралізацыі ўсёй палітычнай і эканамічнай улады пад яго ным адзінаасобным кантролем. Другая заключаецца ў тым, каб знайсці спосаб перакінуць каго-небудзь заплаціць за катастрафічны стан справаў — і гэта ўжо не такая простая задача.

Міжнародны валютны фонд, галоўная крыніца крэдытавання, настроены адмовіцца ад фінансавання Беларусі. З прычыны адкрытай варожасці Лукашэнкі да рэформаў, МВФ замарозіў прадстаўленне 230 млн. долараў крэдыту *stand by*. У Лукашэнкі не застаецца іншага выбару, як маліць аб субсідыях Маскву — якая спісала ў лютым запазычанасць у 1,4 мільярды долараў і працягвае пастаўкі жыццёва неабходнага газу, за які мае малую надзею атрымаць поўную аплату. Цяпер, з дагаворам у руках, Лукашэнка робіць выгляд, што яму і Ельцыну па сілах аднавіць заляты дзянькі Савецкага Саюза, калі Беларусь вырабляла прамысловую прадукцыю і вырошчвала прадукты харчавання для расійскага рынка і жыла на гэтыя даходы адносна добра. Ельцына задавальняе гульня — пакуль. Але пасля заканчэння прэзідэнцкіх выбараў (незалежна ад іх выніку) Лукашэнка ўжо не будзе прывілеяваным асобай у Крамлі.

Калі выбары выйграе Ельцын, ён верагодна будзе дастаткова дасціпным, каб кінуць Лукашэнку аднаго ў чыстым полі, пакуль Беларусь працягвае апускацца ўсё ніжэй. Гэта хутка вымусіць Лукашэнку абраць адзін з двух шляхоў: радыкальнага рэфармавання, каб запрацавала эканоміка, ці больш жорсткіх рэпрэсій, калі народ выступіць супраць яго. Кожны з гэтых варыянтаў выгадны Расіі. Першы можа быць спрыяльным для расійскага гандлю і інвестыцыяў. Але калі Лукашэнка пойдзе па шляху рэпрэсій, гэта дасць Крамлю магчымасць ажыццявіць пад любой падставай захоп Беларусі і выглядаць у вачох Захада выратавальнікам.

Перамога на прэзідэнцкіх выбарах у Расіі лідэра камуністаў Генадзя Зюганава можа выглядаць значна больш шматабяцальнай для Лукашэнкі. Сапраўды, калі партыя паставіла аднаўленне СССР у якасці аднаго з галоўных момантаў выбарчай кампаніі, наўрад ці падобныя памкненні Беларусі не будуць аддзячаныя. Расійскіх камуністаў не збянтэжыць лукашэнкаўская камандная эканоміка, татальная тайная паліцыя і наморднік на СМІ.

Але намнога менш ясна, ці будуць камуністы гэтаксама прыхільныя да самога Лукашэнкі. Бо калі б камуністы Зюганава захацелі ўключыць Беларусь у поўны саюз з Расіяй, яны, безумоўна, хацелі б, каб улада была ў руках мясцовай кампартыі, якую яны ведаюць і разумеюць, а не апушчаная да ўзроўню некіруемага сатрапа, болей чым падобнага да Чаўшэску.

Ці трэба Захаду хвалявацца з прычыны паглынання Расіяй Беларусі? Магчыма, не надта. Улічваючы эканамічную залежнасць Беларусі ад Расіі, мытны саюз і тое, што расіяне ўжо ахоўваюць беларуска-польскую мяжу, суверэнітэт краіны у значнай ступені разбураны. Галоўная небяспека фармальнага саюза была б у стварэнні прэцэдэнту, пасля якога Расія зверне ўвагу на менш паслухмяныя тэрыторыі — Грузію і, магчыма, Украіну.

Аднак рэакцыя Захаду не павінна абмяжоўвацца ўсведамленнем таго, што на Беларусі існуе рэальная падтрымка саюзу з Расіяй. Будзе і значная апазіцыя, што даказала 30-тысячная акцыя пратэсту ў Мінску 2 красавіка, калі быў падпісаны дагавор аб саюзе. Але Беларусь — не Чачня. Безумоўна, яна значна адрозніваецца ад Расіі, як заяўляюць лідэры патрыятычнага руху, на яе культуру паўплывалі стагоддзі існавання ВКЛ і Рэчы Паспалітай, каталіцкія карані ў гэтай краіне не менш глыбокія, чым праваслаўныя. Але ў Беларусі няма доўгай традыцыі незалежнасці і амаль не існавала працяглага паўстанцкага руху. Традыцыя гэтай краіны — быць пад абцасам суседзяў. І, магчыма, перадолець гэтую традыцыю будзе цяжка.

The Economist
Пераклаў
Аляксандр ЛУКАШУК

Духоўны Чарнобыль

Аб маральных уроках чарнобыльскага дзесяцігоддзя карэспандэнт СВАБОДЫ гутарыць з прэзідэнтам фонду "Дзецям Чарнобыля" Генадзем Грушавым

— Сп.Грушавы, вы пэўна пагодзіцеся, што Чарнобыль — гэта не толькі радыяцыя, што знішчае нас сваімі промнямі. Гэта таксама і экзамен на маральнасць, на духоўны стан грамадства. Ці вытрымае яго Беларусь? Ці засвоілі мы маральныя ўрокі Чарнобыля?

— Гэта няпростае пытанне. Урокі Чарнобыля маюць розныя ўзроўні. Можа, на ўзроўні першапачатковай школы гэты ўрок нашы людзі засвоілі. Здаецца, усе разумеюць, што існуе небяспека для іх дзяцей, што неабходная падтрымка ў выглядзе сацыяльных праграмаў, увага і дапамога міжнароднай супольнасці. А вось тое, што трэба не толькі чакаць і прасіць, але яшчэ і нешта рабіць самім, за нешта адказваць асабіста — не засвоілі. На жаль, нават большасць тых, хто пацярпеў ад Чарнобыля, не думаюць аб адказнасці за лёс наступных пакаленняў.

— Хіба гэта іх віна?

— Іх таксама. Хаця тут трэба адзначыць недапрацоўку грамадскіх арганізацыяў, якія ўзяліся за чарнобыльскую справу. Мы таксама не здолелі падштурхнуць нашых людзей да ўнутранага развіцця, без якога немагчыма адказна ўспрымаць свой лёс. Аб чым яскрава сведчыць тое, як пасіўна нашыя людзі ўспрымаюць перспектыву згортвання чарнобыльскіх праграм.

— Дзесяць год таму здавалася, што чарнобыльская бяда аб'ядная нацыю. Ці не атрымліваецца, што на самой справе прайшоў новы падзел? Як паміж хворым і здаровым, якія адзін аднаго не разумеюць?..

— На жаль, ёсць і такія прыклады, хаця я б не пагадзіўся, што размежаванне ў памерах усяго грамадства сапраўды адбылося. Але супрацьстаянне існуе. На якім знаў спрацавалі бюракратычныя, наменклатурныя падыходы. Напрыклад, калі пачалася праграма адсялення, у Мінску чарнобыльцам далі тыя кватэры, якіх чакалі тысячы жыхароў сталіцы. Гэта было зроблена замест таго, каб пачаць самастойную будаўнічую праграму. У выніку многія мінчане і жыхары іншых буйных гарадоў так і не атрымалі жылля. Каго яны вінавацяць? Канечне, чарнобыльцаў. А трэба прад'яўляць рахунак тым чыноўнікам, якія знайшлі самае лёгкае рашэнне за кошт бездапаможных жыхароў.

— Раней грамадству навязваўся так званы маральны кодэкс будаўніка камунізму. І хаця гэта кепская аналогія, але, паколькі слова з песні не выкінеш, ці не варта казаць пра неабходнасць нейкага маральнага кодэкса чарнобыльца?

— Не, дзякуй Богу, карэнныя каштоўнасці людзей, што пацярпелі ад Чарнобыля, не з'яўляюцца і не павінны з'яўляцца нечым асаблівым. Хутчэй трэба казаць пра неабходнасць барацьбы з карозіяй звычайных для чалавека маральных каштоўнасцяў, а не прыдумваць нейкія новыя. На жаль, большасць людзей і раней, і зараз прымае такую жыццёвую філасофію: "Ад мяне нічога не залежыць, я чалавек маленькі, таму ні за што адказваць не хачу". На маю думку, гэтая філасофія з'яўляецца асноўнай крыніцай бездухоўнасці і амаральнасці. Тыповы прыклад: у вёсцы, што пацярпела ад Чарнобыля, адны дзеці па дзесяць разоў ездзяць на аздараўленне за мяжу, а другія ўвогуле не могуць дачакацца сваёй чаргі. Бо шмат хто лічыць нармальным хлусіць, рабіць нейкія фальсіфікацыі. А што пабач жыве такая ж сям'я, якая гэтак жа пакутуе ад Чарнобыля — іх не хвалюе. Пагадзіцеся, што гэта не супрацьстаянне паміж чарнобыльскімі і нечарнобыльскімі групамі насельніцтва, а супрацьстаянне паміж рознымі маральнымі пазіцыямі.

— Ці здольная сённяшняя ўлада паклапаціцца аб тым, каб гэтыя пазіцыі зблізіць?

— Павінна была б, але часцей грамадзянін атрымлівае іншы прыклад: гэта ж факт, што мясцовае самакіраванне ў нас не развіваецца, а нават згортваецца, грамадзянская супольнасць не фарміруецца, а нават разбураюцца ўжо існуючыя структуры. Грамадзянін кожны дзень чуе ад улады: не суйся, гэта не твая справа, усё вырашаць без цябе. У выніку ён нешта робіць выключна для сябе, але тое, што датычыцца лёсу Радзімы, грамадства, яго не турбуе. Вось і адбываюцца дзіўныя рэчы, калі большасць пераслененцаў, што жывуць у Мінску, не ўдзельнічаюць у выбарах. Так было ў мікрараёнах Малінаўка, Паўднёвы Захад. Найніжэйшую актыўнасць на выбарах прадэманстравалі жыхары "чарнобыльскіх" дамоў! Гэта ж факт. Атрымліваецца, гэтым людзям не патрэбен дэпутат, не патрэбныя парламент, законы. Яны свайго дамагліся — жывуць у сталіцы — а далей хоць трава не расці...

— Іх запэўнілі, што ім нехта павінен усё даць...

— Так. Калі не дасць дзяржава, яны прыйдуць да нас у фонд. Мы не зможам даць — яны будуць шукаць ворага, касцы абвінавачваць. А сёння трэба зразумець, што спадзявацца можна толькі на сябе і не дапусціць вяртання ў 1988 год, бо паправіць сітуацыю будзе куды цяжэй.

— Вы гаворыце пра так званую пяцібэрную канцэпцыю?

— Канцэпцыя сама сабою. Калі яна будзе пакладзена ў аснову новай дзяржаўнай праграмы па Чарнобылю, пазбавіцца дзяржаўнай дапамогі грамадзяне, якія пражываюць на тэрыторыі з забрудкаваннем ад 1 да 5 Кюры на кіламетр. А гэта прыкладна паўтара мільёна чалавек. Такім чынам мы вяртаемся ў 1988 год. Нагадаю, што Кабінетам міністраў канцэпцыя ўжо па сутнасці прынятая. Уявіце сабе, якія страты мы панясем у фізічным, ды і ў маральным стане нашага грамадства! Дзесяцігадовая барацьба, якая не прынесла поспеху — гэта ж падстава да велізарнага маральнага і псіхалагічнага надлому цэлага народу!

— А ці ёсць, на ваш погляд, у Чарнобыля хоць нейкія, скажам так, станоўчыя моманты?

— Праз Чарнобыльскую трагедыю ёсць магчымасць абудзіць людзей да сацыяльнай адказнасці. Гэтая адказнасць неабходная на ўсім свеце, але ў першую чаргу ў Беларусі. У Еўропе, напрыклад, людзі ўжо разумеюць, які хісткі іх дабрабыт, якое прывіднае іх шчасце — гэта прадэманстраваў ім Чарнобыль. У нас такія высновы яшчэ толькі ўваходзяць у свядомасць. Нашы людзі стараюцца забыць Чарнобыль, а ён ужо стаў агульным лёсам не толькі Беларусі, але і ўсіх краінаў. Ад яго не пазбавіцца.

— Аб іншых краінах. Вось мы ўжо крычым — "Ратуйце нас, дапамажыце". А каму дапамаглі мы? Ці не здаецца вам, што самі беларусы адвучыліся спачуваць іншаму гору? Не ратуем чужых дзяцей, не падымаем свой голас у падтрымку ахвяр генацыду, розных дыктатур, катастроф. Ці не так?

— Чарнобыльскае дзесяцігоддзе паказала мне шлях унутранага пераўтварэння. Спачатку ты адчуваеш сябе ахвярай, кругом усе вінаватыя. Потым ты разумееш, што і сам з'яўляешся прычынай бяды, бо некалі не хацеў ёй супрацьстаяць, маўчаў ці нават садзейнічаў. І толькі пасля маральных пакут і пэўнай дапамогі людзям — дзецям, суседзям, суайчыннікам — ты ўжо падрыхтаваны да таго, што не будзеш адварочвацца ад бяды і ў другіх краінах. Беларусі такі цяжкі шлях проста наканавана прайсці і, магчыма, у гэтым яе выратаванне.

Гутарыў
Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

СВАБОДА
19 красавіка 1996 г., № 29

Что показывает «Евробарометр»

"Евробарометр" — программа социологических исследований стран Центральной и Восточной Европы. Они проводятся национальными социологическими службами по заказу Комиссии Европейского Сообщества. В Беларуси опрос в рамках этой программы проводился аксиометрической лабораторией "НОВАК" под руководством доктора социологических наук А.Вардомацкого.

Зондаж общественного мнения проводился в странах, подписавших Договор об ассоциации с ЕС — Болгарии, Венгрии, Латвии, Литве, Эстонии, Польше, Чехии, Румынии, Словакии и Словении, в государствах, которые условно можно назвать "неприсоединившимися"— Албании, Хорватии и Македонии, и странах СНГ — Армении, Беларуси, Грузии, Казахстане, России (европейская часть) и Украине.

Данные, содержащиеся в отчете, подготовленном по результатам исследований, свидетельствуют о продолжении процессов дифференциации на европейском континенте. Западная граница Восточной Европы отодвинулась далеко на Восток, проходя ныне по границам государств СНГ. Теперь единое прежде идеологически и экономически целое подразделяется на Центральную и Восточную Европу. Причем это деление, несмотря на существенные порой различия между государствами каждого из регионов и встречающееся межрегиональное сходство, имеет под собой совершенно определенную основу, проявляющуюся как в экономической области, так и в умонастроениях граждан.

Инфляция снижается

1995 год подтвердил наличие все увеличивающейся пропасти в экономическом развитии между государствами Центральной и Восточной Европы. Инфляция снижается повсюду. Но только в государствах, ассоциированных с ЕС, а также в Албании и Хорватии второй год подряд наблюдается экономический рост (от +1% ВВП в Латвии до +6% в Албании, Словакии и Польше). Несколько пострадавшая от соседей Македония (ВВП в 1995 минус 2%) зато может похвастаться уровнем инфляции, сравнимом с показателями стран ЕС. Там в 1995 году он составил 3,1%. В Центральной Европе в 1995 году наибольшая инфляция наблюдалась в Болгарии — 68%, наименьшая — в Хорватии — 4,2%.

Иная ситуация в СНГ

Наименьший в СНГ уровень инфляции в 1995 году зафиксирован в Армении — 50%. Наибольший — в Беларуси — 600%. (В России — 200%, Украине — 370%, Казахстане — 170%, Грузии — 300%). Армения также остается единственной из стран СНГ, охваченной "Евробарометром", где в прошедшем году наблюдался рост валового внутреннего продукта (+5%). В остальных государствах он продолжал снижаться (в России — -2,5%, Грузии — -5%, Беларуси —10%, Украине — -12%, Казахстане — -12,5%).

Экономические показатели приводятся по данным *The Economist Intelligence Unit, European Commission.*

Отношение к рынку

Такой экономической ситуации соответствуют и умонастроения граждан в каждом из регионов. В странах, ассоциированных с ЕС, отношение к рыночной экономике, допускающей лишь ограниченный контроль государства, позитивное. 53% жителей этих стран поддерживают рыночную экономику. Число ее противников вдвое меньше — 26%. Наиболее прорыночно настроены албанцы (76%), хорваты (65%), румыны (64%), поляки (62%) и эстонцы (55%). Лишь в Словакии число сторонников этой модели экономики равно числу ее противников (по 38%).

Жители СНГ относятся к рынку значительно более насторожено. Лишь 22% его поддерживают, в то время как 59% выступают против. Хуже всего ситуация в этом плане выглядит в России. В 1991 году число сторонников рынка там на 8% превышало число его противников. С тех пор отношение к рыночной экономике в этой стране становилось все более негативным. Теперь выступают в ее поддержку лишь 19% , против — 65% россиян ("Индекс поддержки" — -46%).

Возросло негативное отношение к рынку на Украине (1994 г. — -18%, 1995 г. — -27%). Несколько улучшилось отношение к рынку в Беларуси — с -27% до -13%. Значительно менее негативно были настроены в этом отношении в 1995 году армяне — -9% (в 1994 году — -45%). Из всех государств СНГ только в Грузии зафиксировано позитивное отношение к рынку (+ 15%).

Что на это влияет? Убежденность ли населения в преимуществах рыночной экономики приводит к экономическому росту? Или умелое преобразование экономики приводит к тому, что население начинает разделять точку зрения реформаторов?

Динамика изменения отношения населения к рыночной экономике показывает, что в странах Центральной Европы убежденность в преимуществах рынка на начальном этапе реформ была весьма значительной. Очевидно, это дало возможность правительствам осуществить кардинальные, хотя и весьма болезненные реформы, которые вновь, после некоторого спада, укрепили веру в рынок.

Лишь православные Румыния и Македония начинали реформы в условиях преимущественно негативного отношения к рынку (в Румынии "Индекс поддержки" в 1991 г. был -5%, в Македонии в 1992 — -25%). В 1995 "ИП" в Румынии был +38%, в Македонии он также постоянно рос и впервые достиг положительных величин — +3%.

Примеры этих стран, а также Армении и Грузии, которые отсутствие военных действий сумели обратить в свою пользу, показывают, что действенные преобразования способны изменить скептическое отношение к рыночной экономике. Справедливости ради следует заметить, что Македония, Армения и Грузия относятся к наиболее бедным странам, в которых проводился опрос (валовый внутренний продукт на душу населения соответственно 1.911 *ECU*, 1.807 *ECU*, 694 *ECU* в год). Не намного богаче и Румыния — 2.381 *ECU*. ($1,314 = 1 *ECU*).

В то же время одна из наиболее богатых и динамично развивающихся стран — Чехия (ВПП/НДН 6.647 *ECU*) — демонстрирует некоторое снижение общественной поддержки рыночной экономики (+28% в 1993 г., +24% в 1995).

Еще более скептически настроены венгры, начавшие двигаться в сторону рынка еще до "развитого социализма". С 1991 года степень поддержки рыночной экономики снизилась с +51% до +5%. В странах Центральной Европы моменты "безверия", т.е. преимущественно негативного отношения к рынку, случались в Болгарии (1994 г. — -2%), Латвии — (1992 и 1994 гг.), Словакии (1993 г. — -4%). Однако все эти годы степень поддержки рыночной экономики в странах Центральной Европы была несравненно выше, чем в странах СНГ.

А как дела с демократией?

Что зачастую объединяет жителей Центральной и Восточной Европы, это неудовлетворенность функционированием демократических институтов, положением дел с правами человека и негативная оценка общего направления развития их стран. Линии графиков, отображающих динамику общественных оценок этих проблем в странах Центральной Европы, зачастую опускаются далеко за нулевую отметку.

Лишь у албанцев все "О'кей" во всех областях. В странах же СНГ, где опросы проводятся уже несколько лет, линии графиков вообще никогда не поднимались выше нуля. Только в Казахстане и Грузии, где опрос проводился с 1994 года, большинство за теми, кто считает, что их страна развивается в верном направлении. В России число жителей, считающих так, меньше числа их оппонентов на 46%, на Украине на 51%, в Армении — на 31%. Следует сказать, что в 1994 году ситуация выглядела еще более мрачно. Лишь у армян оценки положения дел во всех этих областях стали значительно более оптимистическими.

В России степень удовлетворенности демократией и положением дел в области прав человека продолжала снижаться, достигнув отметок соответственно -79% и -70%. На Украине эти цифры были соответственно -55% и -67%.

Своеобразна ситуация в Беларуси. Белорусы несколько более оптимистично оценили ситуацию с правами человека (-47%) и стали чуть более удовлетворены демократией (-53%). Но общая оценка развития страны стала еще более негативной (-36%).

В целом же в странах, ассоциированных с ЕС, число позитивных ответов на вопрос о состоянии демократии в их странах возросло на 12%, достигнув 38%. Негативных оценок — 55%. В СНГ пропорция 10 к 79.

Состояние дел с правами человека в первой группе стран оценивают позитивно 40% (+3%, в сравнении с 1994 г.). Негативно — 53% (-3%).

В СНГ отношение 16% (-11%) к 81% (+2%).

В "проЕСовских" государствах число считающих, что их страна движется в верном направлении, в 1995 году составило 37%. Число их оппонентов — 45%. В СНГ соответственно 19% и 67%.

Наибольший оптимизм демонстрируют албанцы

Одной из задач "Евробарометра" было выяснить, как граждане различных государств оценивают изменение своего финансового положения за истекший год (опрос проводился в ноябре 1995 г.). К сожалению, и в этом вопросе сравнение не в пользу государств СНГ. Они также менее оптимистичны в прогнозах относительно своей финансовой ситуации и в следующие 12 месяцев. В СНГ наибольшее число улучшивших свое финансовое положение — в Грузии (38%) и в Армении (26%). В странах, ассоциированных с ЕС : в Эстонии 29% и Чехии 28%. Албанцы и здесь вне конкуренции — 76%.

В Беларуси тех, кто считает, что их финансовое положение улучшилось, —15%, тех, у кого оно не изменилось, — 30%, и тех, у кого ухудшилось -54%. Эти цифры лучше, чем в России и на Украине.

Относительно будущих 12 месяцев наименьшее число оптимистов зафиксировано в Беларуси и на Украине (по 17%). 27% белорусов считают, что их финансовое положение ухудшится. Это меньше, чем на Украине (41%) и в России (32%). Наибольшее в СНГ количество оптимистов зафиксировано в Грузии (46%) и Армении (33%). В странах, ассоциированных с ЕС: в Румынии — 40%, в Словении и Болгарии по 34%.

Но всем им далеко до уверенности в завтрашнем дне, которую демонстрируют албанцы, 73% которых считает, что в 1996 году их финансовое положение улучшится, и только 3% полагают, что оно станет хуже.

В целом в ассоциированных с ЕС странах 20% (+5% в сравнении с 1994 годом) считают, что их финансовое положение стало лучше, 35% (+4%) — что оно не изменилось, и 44% (-8%) — что оно стало менее благоприятным.

В СНГ это соотношение 13% (+5%), 25% и 61% (-2%). Прогноз на 1996 год: СНГ — 19% (улучшится), 26% (не изменится) и 33% (ухудшится). В ассоциированных с ЕС странах — 28, 34, 27%.

NATO: вступать или не вступать?

В странах, ассоциированных с ЕС, "Евробарометром" проводилось исследование отношения жителей этих государств к перспективам вступления их стран в Европейский Союз и *NATO*.

Для Беларуси в силу известных обстоятельств последний вопрос представляет особый интерес.

За вступление в ЕС наиболее горячо ратуют в Румынии (70% — "за", 2% — "против") и Польше (соответственно 60% и 5%).

Наименьший энтузиазм зафиксирован в Чехии (43% "за", 11% "против") и Литве (42% и 7%).

Поляки и румыны также наиболее привержены вступлению их стран в *NATO* ("за" 69% и 64%, "против" 6% и 4%). Менее всего эта идея находит поддержку в Болгарии ("за" 30%, "против" 28%) и Словакии ("за" 30%, "против" 18%).

В Латвии, Литве и Эстонии выступают "за" соответственно 34, 38 и 47%, "против" 14, 8 и 13% населения.

Do you speak English?

Исследовал "Евробарометр" и ситуацию в языковой сфере. В каждой из стран определялось пять наиболее распространенных языков. В Беларуси это: русский язык (97% владеющих в степени, достаточной для общения), белорусский — 85%, польский — 10%, украинский — 7%, английский — 5%.

Выяснилось любопытное обстоятельство. Жители наиболее богатых стран — Словении (7.879 *ECU* ВВП/на душу населения), Чехии (6.647) и Эстонии (6131) (для сравнения: Беларусь — 3.192, Россия — 3.490, Украина — 2.100, Литва — 2.766, в ЕС же — 17.350), а также наиболее динамично развивающейся Албании демонстрируют приличное знание западноевропейских языков. 33% чехов владеют немецким, 16% английским. 31% словенцев — английским, 30% — немецким. В Эстонии 22% — английским, 14% — финским и 11% — немецким. В Албании 29% — итальянским, 22% — английским, 7% — французским и 6% — греческим.

В России и на Украине английским владеют по 3% населения. В наиболее динамично развивающейся стране СНГ — Армении — 13% владеют английским и 3% — немецким либо французским. Прав, очевидно, был старина Маркс: "знание иностранного языка есть оружие в жизненной борьбе". Важно только правильно выбрать, в каком языке совершенствоваться.

Сергей ЛЕВШУНОВ
кандидат юридических наук

Панядзелак 22 красавіка

Белорусское телевидение
8.00 "Сон совести". Д/ф.
8.30 "Алиса в Зазеркалье". М/ф.
9.10 Как рождается музыка?
9.45 Студия "Колыбельная".
10.15 Колесо времени.
10.45 "Воля Вселенной". Х/ф.
11.55 Мультфильм.
12.05 Победитель.
12.25 Олимпийский силуэт. Прыжки в воду.
12.45 Мастерская.
13.10 Многоголосие.
13.35 Телевизионный АРТ-клуб.
14.05 Концертный сезон.
14.45 Оставайтесь с нами.
15.20 Телевизионный Дом кино.
16.30 Творцы.
17.35 Пресс-импреза.
18.15 Это мы не проходили...
18.30 Риск-версия.
19.10 "Верность". Х/ф.
20.40 Колыбельная.
21.00 Новости.
21.45 Спортивный телекурьер.
22.10 Фильмотека. "Алеся".
23.35 Театр песни Поп-Ти.

ОРТ
14.00, 17.00 Новости.
14.20 "Волшебные истории".
14.40 Марафон-15.
15.00 Звездный час.
15.35 "Элен и ребята".
16.05 Джэм.
16.30 Семь дней спорта.
17.20 "Секрет тропиканки".
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.05 Если...
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Музыкальная коллекция ОРТ.
20.55 Хоккей. Чемпионат мира. Россия — Словакия.
23.25 Фильм "Доминус".

Канал "Россия"
14.45 Колесо истории.
15.45 Там-там новости.
16.00, 19.00, 22.00, 23.00 Вести.
16.20 Мультфильм.
16.40 Клип-антракт.
16.45 Спасение 911.
17.40 L-клуб.
18.25 Лидер-прогноз.
19.35 "Санта-Барбара".
20.30 Бочка меда.
21.05 "День дьявола". Х/ф.
23.15 Милицейская хроника.
23.25 Лучшие игры НБА.

IV канал, НТВ
7.00 Мир вашему дому.
7.10 Пенсион.
7.30 "Паспорт". Х/ф.
9.10 Помнишь ли ты... С.Курехин.
9.30 АБВГДейка.
9.50 "Таракан". М/ф.
10.00 Итальянский язык.
10.30 СИВ.
10.40 Музыкальный клип.
10.50 В поисках литературы.
11.30 АНК представляет...
12.00 Новая начальная школа.
12.30 Человек в рыночной экономике.
13.00 Шарман-шоу.
13.30 СИВ.
13.35 "Битва трех королей". Х/ф. с. 1.
14.30 Соседи по планете.
15.00 Жизнь — науке.
15.30 Уроки Фемиды.
16.00 Музыкальные новости.
16.15 Муззон.
16.45 СИВ.
17.00 "Семейка Флинстоун".
17.30 Футбольный клуб.
18.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Мир кино. "Козерог-1".
21.00 Сегодня.
21.35 Час сериала. "Адвокат Маротто: Криминальные истории".
22.30 Времечко.
23.00 Сегодня.
23.20 Теннис в полночь.

Санкт-Петербург
12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас".
13.05 Срок ответа сегодня.
13.35 Советы садоводам.
13.45, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.05 "Первая любовь".
15.05 Овертайм.
15.20, 20.05 "Из Ленинграда в Петербург в общем вагоне". Д/ф.
15.50 Стиль жизни.
16.05 "Кристи".
16.55, 20.55 Спортивное обозрение.
17.05 Только без паники.
17.30 "Пес Потсоурт и его друзья".
18.05 Ржавые провода.
18.35 Большой фестиваль.
19.05 "Первая любовь".
20.45 Что наша жизнь?
21.05 "Кристи".
22.05 На ночь глядя.
22.20 "Анюта". Х/ф.

Аўторак 23 красавіка

Белорусское телевидение
8.00 "Жили-были люди". Д/ф.
8.20 "Радуница". Х/ф.
9.35 Белорусский меридиан.
10.05 "Хатынь". Д/ф.
10.15 Православная духовная музыка.
11.15, 12.10 Мастерская.
12.00 "Курган". Д/ф.
12.55 Радуница.
13.55 Творцы.
14.25 "Колыбельная" в Гомеле.
14.50 Х/ф "Выбор".
17.10 Белый цветок.
18.15 Острый угол.
18.45 Белорусский дом.
19.10 "Возвращение в Эдем".
20.05 Суперсгол.
20.40 Колыбельная.
21.00 Новости.
21.50 Х/ф "Послесловие".
23.25 Дневник Международного шахматного фестиваля "Минск-96".

ОРТ
17.00 Новости.
17.20 "Секрет тропиканки".
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.00 Тема.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Музыкальная коллекция ОРТ.
20.55 Хоккей. Чемпионат мира. Финляндия — Чехия.
23.30 Стинг в Кремле.

Канал "Россия"
6.30 "Медвежьи истории".
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.25 Вести.
7.20 В этот день...
7.30 Время деловых людей.
8.00, 17.10 Клип-антракт.
8.20 L-клуб.
9.05 "Санта-Барбара".
15.05 Волшебный чемодан.
15.20 "Когда самолет начал снижаться..." Д/ф.
15.35 Там-там новости.
15.50 Месяцеслов.
16.20 Россия в лицах.
16.45 "Бременские музыканты".
17.15 Вопросы рядового гражданина.
17.25 Музыка всех поколений.
17.55 Проще простого.
18.25 Чрезвычайный канал.
19.35 "Санта-Барбара".
20.30 Сам себе режиссер.
21.05 Фильм "Назначение".
22.40 Звуковая дорожка.
23.40 ЭКС.
23.50 Волейбол. Россия — США.

IV канал, НТВ
7.00 Мир вашему дому.
7.10 Пенсион.
7.30 "Чужие дети". Х/ф.
8.45 Помнишь ли ты...
9.05 Семейное ли это дело?
9.25 "Чудеса техники". М/ф.
9.35 Французский язык для детей.
9.55 Музыкальный клип.
10.00 Французский язык.
10.25 Музыкальный клип.
10.30 СИВ.
10.40 С.Прокофьев. "Золушка".
11.25 Центр.
11.30 В рабочий полдень.
12.00 Консилиум.
12.30 Человек в рыночной экономике.
13.00 Алле-ап!
13.30 СИВ.
13.35 "Битва трех королей". с. 2.
14.25 Родники.
15.00 Жизнь — науке.
15.30 Русское искусство.
16.00 Музыкальные новости.
16.15 Муззон.
16.45 СИВ.
17.00 "Семейка Флинстоун".
17.30 "Состоятельная женщина".
18.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Мир кино. "Грязная дюжина:Следующее задание".
20.40 "ТЭФИ-96": кто есть кто.
21.00 Сегодня.
21.35 Час сериала. "Адвокат Маротто: Криминальные истории".
22.30 Времечко.
23.00 Сегодня.
23.20 Большой ринг.
23.50 Меломания.

Санкт-Петербург
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас".
12.05 "Первая любовь".
13.05 Срок ответа сегодня.
13.35 Советы садоводам.
13.45, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.05 "Кристи".
15.05 Музыкальная классика.
15.20, 20.05 "Из Ленинграда в Петербург в общем вагоне". Д/ф.
15.50 Стиль жизни.
16.10 "Пес Потсоурт и его друзья".
16.55, 20.55 Спортивное обозрение.
17.05 "Только без паники".
17.30, 18.00 ЛОТ.
18.35 Большой фестиваль.
19.05 "Первая любовь".
20.45 Что наша жизнь?
21.05 "Кристи".
22.05 На ночь глядя.
22.20 "Отряд Д". Х/ф.

Серада 24 красавіка

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00, 15.00, 18.50, 0.05 Новости.
8.15 Авто-парк.
8.30 Бездельник.
9.00 ТВ — школе.
9.35 "Возвращение в Эдем".
11.25 Усадьба.
11.55 "Штукарь Емеля из Хальчи". Д/ф.
12.20 Зорная ростань.
13.00 Видимо-невидимо.
14.00 Маятник.
15.15 "Альтернатива". Д/ф.
15.35 Все про все.
16.00 Педагогический экран.
16.30 Уроки Н.Новожиловой.
17.00 Кредо.
17.20 Гости в дом.
17.50 Музыкальный антракт.
18.00 На добрый лад.
18.15 Будьте здоровы.
18.25 Экономикст.
18.35 MTV.
19.05 "Возвращение в Эдем".
20.00 Кто это?
20.05 Контрасты.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 Музыкальный антракт.
22.05 "Закон Бэрка". Х/ф.
23.05 Королевская охота.
23.45 "Автопортрет". Д/ф.
0.20 12, или На ночь глядя.

ОРТ
5.00 Телеутро.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Секрет тропиканки".
9.05 Тема.
9.50 В мире животных.
10.30 Угадай мелодию.
11.10 Контакт.
14.20 "Волшебные истории".
14.40 Кактус и К.
14.50 До-ми-соль.
15.10 Зов джунглей.
15.35 "Элен и ребята".
16.05 Тет-а-тет.
16.30 Семь дней спорта.
17.20 "Секрет тропиканки".
18.10 Час пик.
18.35 Угадай мелодию.
19.05 Чтобы помнили...
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Х/ф "Как создавался Робинзон" и "Человек ниоткуда".
22.35 Хоккей. Чемпионат мира. Германия — Канада.

Канал "Россия"
6.30 "Медвежьи истории".
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 22.35 Вести.
7.20 В этот день...
7.30 Время деловых людей.
8.00 Музыка всех поколений.
8.30 Проще простого.
9.00, 12.05 Клип-антракт.
9.05 "Санта-Барбара".
14.50 Империя игр.
15.45 Там-там новости.
16.20 Россия в лицах.
16.45 "Бременские музыканты".
17.15 Вас приглашает фирма...
17.25 Оставайтесь в шляпе.
17.55 Своя игра.
18.25 Как жить будем?
19.35 "Санта-Барбара".
20.30 Астрология любви.
21.05 Кинокомедия "Не хочу жениться".
22.50 Милицейская хроника.
23.00 Футбол. Голландия — Германия.

IV канал, НТВ
7.00 Мир вашему дому.
7.10 Пенсион.
7.30 "Невеста из Парижа". Х/ф.
8.55 Концерт.
9.20 "Батыр — заячья душа". М/ф.
9.30 АБВГДейка.
9.50 Музыкальный клип.
10.00 Немецкий язык.
10.30 СИВ.
10.40 "Мир пришедшим". Т/ф.
11.30 Сказки для родителей.
12.00 АНК представляет...
12.30 Человек в рыночной экономике.
13.00 Искренне Ваш.
13.30 СИВ.
13.35 "Битва трех королей". с. 3.
14.25 Амплитуда успеха.
14.40 Маленький концерт.
15.00 Жизнь — науке.
15.30 Русское искусство.
16.00 Музыкальные новости.
16.15 Муззон.
16.45 СИВ.
17.00 "Семейка Флинстоун".
17.30 "Состоятельная женщина".
18.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Мир кино. "Свидетель обвинения".
20.45 Доктор Угол.
21.00 Сегодня.
21.30 Футбол. Бельгия — Россия.
23.20 Сегодня.
23.40 На пути к Атланте.
0.10 Кафе Обломов.

Санкт-Петербург
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас".
12.05 "Первая любовь".
13.05 Срок ответа сегодня.
13.35 Советы садоводам.
13.45, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.05 "Кристи".
15.05 Музыкальная классика.
15.20, 20.05 "Из Ленинграда в Петербург в общем вагоне". Д/ф.
15.50 Стиль жизни.
16.10 Сказка за сказкой.
16.55, 20.55 Спортивное обозрение.
17.05 Только без паники.
17.30, 18.00 ЛОТ.
18.35 Большой фестиваль.
19.05 "Первая любовь".
20.45 Что наша жизнь?
21.05 "Кристи".
22.05 На ночь глядя.
22.20 "Рай для всех". Х/ф.

Чацвер 25 красавіка

Белорусское телевидение
7.30 Утренний коктейль.
7.50 Экономикст.
8.00, 15.00, 18.50, 0.15 Новости.
8.15 "Под крылом беды". Д/ф.
8.50 "Залечивают песней боль". Музыкальная программа.
9.30 "Возвращение в Эдем".
10.25 Королевская охота.
11.05 Это мы не проходили...
11.20 Зона.
12.00 Мультфильмы.
12.30 "Изгнанник". Х/ф.
13.05 Композиторы Беларуси.
13.35 Маятник.
14.25 ТВ — школе.
15.20 Арсенал.
15.50 Экономикст.
16.00 Чему дивится деревня Сивица?
16.20 Родовод.
17.00 Открытие телемарафона "Чернобыльский набат-96".
17.35 "10 лет после Чернобыля". Т/ф.
18.30 Палитра Чернобыля.
19.00 "Были криницы синие". Т/ф.
19.20 На связи — Гомель.
19.30 Белая Русь... Черная быль.
20.00 Гостиная марафона.
20.10 "Они были одними из первых". Т/ф.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 "Наровлянские этюды". Д/ф.
22.40 "Узкая дорога". Моноспект.
23.40 "Дубровенская вечеря". Т/ф.
0.30 Концерт-реквием.

ОРТ
5.00 Телеутро.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Секрет тропиканки".
9.05 Чтобы помнили...
9.45 Играй, гармонь любимая!.
10.15 "Давай меняться". М/ф.
10.25 Пока все дома.
11.10 Под крышей мира.
14.20 "Волшебные истории".
14.40 Лего-го!
15.05 Тин-Тоник.
15.35 "Элен и ребята".
16.00 Рок-урок.
16.30 Семь дней спорта.
17.20 "Секрет тропиканки".
18.10 Час пик.
18.35 Лотто-Миллион.
19.00 Один на один.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Музыкальная коллекция ОРТ.
20.55 Хоккей. Чемпионат мира. США — Россия.
23.30 "Обоз" Демидова.

Канал "Россия"
6.30 "Медвежьи истории".
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 23.25 Вести.
7.20 В этот день...
7.30 Время деловых людей.
8.00 Клип-антракт.
8.05 "Шанхай, Шанхай". Д/ф.
8.35 Своя игра.
9.05 "Санта-Барбара".
15.00 Волшебный чемодан.
15.15 Кенгуру.
15.45 Там-там новости.
16.20 Россия в лицах.
16.45 "Бременские музыканты".
17.15 Эксповидео.
17.25 "Облако". Д/ф.
17.55 Проще простого.
18.25 Лагерная пыль.
19.35 "Санта-Барбара".
20.30 Маски-шоу.
21.10 "Воры в законе". Х/ф.
22.50 Певческие биеннале.
23.40 ЭКС.

IV канал, НТВ
7.00 Мир вашему дому.
7.10 Пенсион.
7.30 "Ребро Адама". Х/ф.
8.45 Знакомые мелодии.
9.15 Видеопоэзия.
9.30 Немецкий язык для детей.
9.50 Музыкальный клип.
10.00 Испанский язык.
10.30 СИВ.
10.40 Пою для Вас...
10.45 АРИОС.
11.30 В рабочий полдень.
12.00 Средняя школа сегодня.
12.30 Человек в рыночной экономике.
13.00 Семь нот в тишине.
13.30 СИВ.
13.35 "Битва трех королей". с. 4.
14.25 Лексикон истории культуры.
15.00 Жизнь — науке.
15.25 Русское искусство.
16.00 Музыкальные новости.
16.15 Муззон.
16.45 СИВ.
17.00 "Семейка Флинстоун".
17.30 "Состоятельная женщина".
18.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Мир кино. "Кодекс молчания".
20.45 Глас народа.
21.00 Сегодня.
21.35 Час сериала. "Адвокат Маротто: Криминальные истории".
22.30 Времечко.
23.00 Сегодня.
23.20 Кино не для всех. "Отрыв".

Санкт-Петербург
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас".
12.05 "Первая любовь".
13.05 Срок ответа сегодня.
13.35 Советы садоводам.
13.45, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.05 "Кристи".
15.05. Музыкальная классика.
15.10 "Петербург — красота невозвратная". В/ф.
15.20, 20.05 "Из Ленинграда в Петербург в общем вагоне". Д/ф.
15.50 Стиль жизни.
16.05 Сказка за сказкой.
16.55, 20.55 Спортивное обозрение.
17.05 Только без паники.
17.30, 18.00 ЛОТ.
18.35 Большой фестиваль.
19.05 "Первая любовь".
20.45 Что наша жизнь?
21.05 "Кристи".
22.05 На ночь глядя.
22.20 Х/ф "Год оружия".

Пятніца 26 красавіка

Белорусское телевидение
7.35 Экономикст.
7.45, 15.00, 18.50, 0.15 Новости.
8.00 Чернобыльский набат.
8.30 Сущность.
9.00 "Двое на Майдане". Исповедь.
9.25 Заложники судьбы. Телеочерк.
9.40 "Генофонд Беларуси". Прямая линия.
10.05 Будьте всегда здоровы.
10.20 Воздух станет чистым.
10.50 Гостиная марафона.
11.00 Скорбит Беларусь.
11.20 Гостиная марафона. Прямой эфир.
11.30 "Хроника катастрофы". Д/ф.
12.00 А.Адамович. "Чернобыль и власть".
12.35 Пламя Чернобыля.
13.15 Гостиная марафона.
13.40 "Все о Чернобыле". Д/ф.
14.20 "Колокола памяти". Прямая линия.
14.40 На связи — Брест.
14.55, 16.15, 18.05, 22.35 Гостиная марафона.
15.10 Гостиная марафона.
15.55 "Саркофаг". Д/ф.
16.25 "Вертолетчики Чернобыля". Телеочерк.
16.35 Вертикаль.
17.05 Актуальный репортаж.
17.35 Провинция.
18.10 Сад надежды.
18.25 Примите нашу помощь.
19.00 Встреча на обгоревшей земле.
19.15 "10 лет после Чернобыля". Т/ф.
20.10 На связи — Гомель.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.55 "Исповедь". Телеочерк.
22.25 Вена помнит тоже...
22.40 Чернобыль — боль всей планеты.
23.05 На связи — Могилев.
23.25 Закрытие телемарафона "Чернобыльский набат".
23.50 Полесский дождь.

ОРТ
5.00 Телеутро.
8.00, 11.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 "Секрет тропиканки".
9.05 Один на один.
9.45 "Колокола Чернобыля". Д/ф.
11.10 От пятницы до пятницы.
14.20 "Волшебные истории".
14.40 "Карета времени". Телеспект.
15.10 Фильм-сказка "Каменный цветок".
16.30 Семь дней спорта.
17.20 "Секрет тропиканки".
18.15 Взгляд.
18.55 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Программа передач.
20.45 Музыкальная коллекция ОРТ.
20.55 Хоккей. Чемпионат мира. Россия — Канада.
23.40 "Принцесса цирка". с. 2.

Канал "Россия"
6.30 "Медвежьи истории".
7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00, 22.45 Вести.
7.20 В этот день...
7.30 Время деловых людей.
8.00 Крестьянский вопрос.
8.25 Мультфильм.
8.35 Проще простого.
9.05 "Санта-Барбара".
15.00 Волшебный чемодан.
15.15 Чья сторона?
15.35 Там-там новости.
15.50 Месяцеслов.
16.20 Россия в лицах.
16.50 Дисней по пятницам.
17.45 Мультфильм.
17.55 Рядовые Чернобыля.
18.25 Вертикаль.
19.35 "Санта-Барбара". Х/ф.
20.30 Подиум.
21.05 "Черный аист". Х/ф.
23.00 Ее величество Любовь.

IV канал, НТВ
7.00 Мир вашему дому.
7.10 Пенсион.
7.30 "Любить". Х/ф.
8.45 Перголези. "Стабат матер".
9.15 Шанс.
9.30 Английский язык для детей.
9.50 Музыкальный клип.
10.00 Английский язык.
10.30 СИВ.
10.40 "Пейзаж после битвы". Д/ф.
11.30 В рабочий полдень.
12.00 Планета "Здоровье".
12.30 Человек в рыночной экономике.
13.00 Чужие?..
13.30 СИВ.
13.35 "Битва трех королей". с. 5.
14.25 Минарет.
15.00 Жизнь — науке.
15.30 Русское искусство.
16.00 Музыкальные новости.
16.15 Муззон.
16.45 СИВ.
17.00 "Семейка Флинстоун".
17.30 Футбольный клуб.
18.00 Сегодня.
18.35 Герой дня.
19.00 Фильм "За последней чертой".
20.50 Доктор Угол.
21.00 Сегодня.
21.35 Час сериала. "Адвокат Маротто: Криминальные истории".
22.30 Времечко.
23.00 Сегодня.
23.20 Мир кино. "Эммануэль-2. Антидевственница".
0.50 Эротические шоу мира.

Санкт-Петербург
11.55, 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 21.55 Информ ТВ "Сейчас".
12.05 "Первая любовь".
13.05 Срок ответа сегодня.
13.35 Советы садоводам.
13.45, 20.35 Телеслужба безопасности.
14.05 "Кристи".
15.05, 20.05 "Чернобыль. Хроника аварии". Репортаж из 1986 года.
15.50 Стиль жизни.
16.05 "Вечные ценности".
16.55, 20.55 Спортивное обозрение.
17.05 Только без паники.
17.30, 18.00 ЛОТ.
18.35 Большой фестиваль.
19.05 "Первая любовь".
20.45 Что наша жизнь?
21.05 "Кристи".
22.05 Вечерняя программа для взрослых.
22.20 Телемарафон "Чернобыль-1990".

Субота 27 красавіка

Белорусское телевидение
8.00, 21.00 Новости.
8.20 Разорвал я немощи оковы...
8.40 Здоровье.
9.10 Уроки Н.Новожиловой.
9.40 "Ералаш".
10.00 Фестиваль телепрограмм и фильмов "Гомель-96".
11.00 Все про все.
11.45 Европейская двадцатка MTV.
12.30 Х/ф "Сладкая женщина".
14.05 Коллаж.
14.35 Мир природы и увлечений.
15.25 Чернобыль: проблемы и решения.
16.10 Зорная ростань.
16.50 Белорусский дом.
17.30 Время оркестра.
18.15 Галерея.
18.45 "Из жизни отдыхающих". Х/ф.
20.05 Банка комиксов.
20.40 Колыбельная.
21.45 Х/ф "Слово полицейского".
23.30 Дневник Международного шахматного фестиваля "Минск-96".
23.40 Видимо-невидимо.
0.40 Темная комната.

ОРТ
6.45 Подъем!
7.45 Слово пастыря.
8.00, 14.00 Новости.
8.10 Подъем!
9.00 Все звезды.
9.30 Не зевай!
10.00 Утренняя почта.
10.35 Смак.
10.55 "Эрмитаж".
11.15 Фильм "Гадюка".
13.05 Чернобыль 10 лет спустя в фильме "Оазис".
14.20 В мире животных.
14.55 Америка с М.Таратутой.
15.25 Бомонд.
15.45 Футбол. Чемпионат России.
17.45 Золотая серия. "Любовь и голуби".
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.45 "Детективное агентство "Лунный свет".
21.45 Дни.
22.30 Брэйн ринг.
23.20 Фильм "Двери".

Канал "Россия"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00, 0.35 Вести.
7.20 В этот день...
7.30 Всего понемногу.
8.20 Вовкулакия, или Загадка доктора Никодима.
8.35 Золотой ключик.
8.50 Продленка.
9.15 Мультфильм.
9.30 Устами младенца.
10.00 Вести в одиннадцать.
10.15 Доброе утро, Европа!
10.45 Парламентская неделя.
11.25 Путешествие "Инвайт".
11.40 "Дело Щаранского". Д/ф.
12.25, 15.00 Клип-антракт.
12.30 Поэт в России — больше, чем поэт.
13.20 Де факто.
13.40 "Бланш".
14.30 Игра всерьез.
15.05 Бесконечное путешествие.
15.50 Песня России.
16.45 Мультфильм.
17.15 Кинокомедия "Женитьба Бальзаминова".
19.35 Субботний вечер с Д.Копперфильдом.
21.20 Репортер.
21.35 Совершенно секретно.
22.35 Фильм "Дети".
0.50 Программа "А".

IV канал, НТВ
7.00 Программа для христиан.
7.30 Рембрант.
7.40 "Сокровища". ф. 4.
8.00 Грош в квадрате.
8.30 Анонс Семейного канала.
8.35 Комтек-96.
8.55 Телегазета.
9.00 В гостиной Семейного канала.
9.20 Домовладелец.
9.35 Медицина для Вас.
10.00 В гостиной Семейного канала.
10.20 Журнал журналов.
10.30 СИВ.
10.40 Ноу-хау.
11.10 Пенсион.
11.15 Солярис S.
11.30 В семейный блокнот.
11.55 В гостиной Семейного канала.
12.15 "Левша". М/ф.
13.00 Кумиры.
13.30 СИВ.
13.35 С полуслова.
14.05 Большой хоккей.
14.45 Имена.
15.15 Автоледи.
16.00 Пою для Вас...
16.10 СИВ."Новости кино".
16.30 Юмориста вызывали?
16.45 СИВ.
17.00 Дог-шоу. Я и моя собака.
18.00 Сегодня.
18.30 Характеры.
19.10 "Полиция Майами. Отдел нравов".
20.00 Намедни.
20.45 Куклы.
21.00 Сегодня.
21.35 Мир кино. "Врата рая".
0.10 Третий глаз.
0.55 Плейбой.

Санкт-Петербург
8.25 Актуально-насущно.
8.55, 10.55, 12.55, 14.55, 18.55, 20.55 Информ ТВ "Сейчас".
9.05 Честь имею.
9.35 Уик-энд с детективом.
10.10 Мультфильм.
10.20 Непознанное.
11.05 Стиль жизни.
11.10 Наобум.
11.40 По всей России.
11.55 Мы и банк.
12.40 Старое танго.
13.05 К 100-летию кино в России.
13.40 "Ледяная внучка". Х/ф.
15.05 Сокровища Петербурга.
15.20 Парадоксы истории.
15.50 Детское ТВ.
16.55 Спортивное обозрение.
17.05 Парад парадов.
19.10 "Волкодав". Х/ф.
21.10 Блеф-клуб.
21.45 "Капитан Хью Краммонд по прозвищу "В яблочко". Х/ф.

Нядзеля 28 красавіка

Белорусское телевидение
8.00 "В каждом доме живет домовой". Д/ф.
8.20 "Конон".
8.45 Лучшие хиты MTV.
9.15"Марсово поле.
9.45 Фестиваль телепрограмм и фильмов "Гомель-96".
10.45 Туробъектив.
11.05 Все нормально, мама!
11.35 Х/ф "Валентин и Валентина".
13.00 Вершина мира.
13.25 "Дикий юг".
13.55 Мост.
14.20 Театр в кресле.
15.00 От сердца к сердцу.
17.00 Авто-парк.
17.15 Гости в дом.
17.25 Бездельник.
17.55 Чемпионат Англии по футболу. Премьер-лига. "Манчестер Юнайтед" — "Ноттингем Форест". В перерыве (18.50) — Колыбельная.
20.00 Резонанс.
20.50 Новости-ТВ.
21.05 Ток-шоу "Карамболь".
21.40 "Таксист". Х/ф.
23.50 Бархатный сезон.
0.20 Бадминтон. Мемориал Д.Болдырева.

ОРТ
6.50 Тираж "Спортлото".
7.00 Подъем!
8.00, 14.00, 17.00 Новости.
8.15 Курбан-Байрам.
9.05 Непутевые заметки.
9.25 Пока все дома.
10.00 Утренняя звезда.
10.50 Как-то раз.
11.00 Служу России!
11.30 Играй, гармонь любимая!
12.00 Провинциальные истории.
12.25 Очевидное-невероятное.
12.55 Смехопанорама.
13.25 "Мера за меру".
14.20 Оперные истории.
15.15 Клуб путешественников.
16.00 Автомобиль и я.
16.15 Мультфейерверк.
17.20 Счастливый случай.
18.05 Клуб "Белый попугай".
18.59 "19.59". Информационно-аналитическая программа.
19.55 Комедия "Невезучие".
21.45 Футбольное обозрение.
22.20 Хоккей. Чемпионат мира. Россия — Австрия.

Канал "Россия"
7.00 В этот день...
7.10 Всего понемногу.
8.00 Не вырубить...
8.15 Вас приглашает фирма...
8.30 Тихвинский Лель.
9.00 Футбол без границ.
9.30 Аты-баты...
10.00 Вести в одиннадцать.
10.15 Русское лото.
10.55 Мультфильм.
11.05 "Только для птиц". Д/ф.
12.00 Твои возможности, человек.
12.30 Книжная лавка.
13.00, 23.10 Вести.
13.20 Короткая память.
13.35 Караоке по-русски.
13.55 Империя игр.
14.45 Танц-экпресс.
15.15 Момент истины.
16.00 Колесо истории.
17.00 Волшебный мир Диснея.
17.55 Музыка на десерт.
18.10 Страницы театральной пародии.
19.00 Зеркало.
19.55 Фильм "Операция "Ы" и другие приключения Шурика".
21.35 Абзац.
22.25 У Ксюши.
22.55 Рек-тайм.
23.25 Анализы недели.

IV канал, НТВ
7.00 Прикосновение.
8.00 Ритмика.
8.15 Ключевой момент.
8.30 Анонс Семейного канала.
8.35 Нужные вещи.
8.55 Телегазета.
9.00 В гостиной Семейного канала.
9.20 Вернисаж.
9.35 Пенсион.
9.40 Полезные советы.
10.00 В гостиной Семейного канала.
10.20 Графоман.
10.30 СИВ.
10.40 ТВ-клуб охотников.
11.10 "Бурда моден" предлагает...
11.40 В гостиной Семейного канала.
12.05 "Необычайные приключения мистера Веста в стране большевиков". 1-я фабрика Госкино, 1924 г.
13.30 СИВ.
13.35 Домашние питомцы.
13.55 Карьера.
14.25 Музыкальная кунсткамера.
14.55 Сударь.
15.45 Люди театра.
16.15 Подъем переворотом.
16.45 СИВ.
17.00 "Полицейский Кеттс и его собака".
17.30 Сто к одному.
18.00 Сегодня.
18.30 Овация.
19.00 "Полиция Майами. Отдел нравов".
20.00 Итоги.
21.10 Фильм "Бешеный бык".
23.30 Империя зрелищ.

Санкт-Петербург
7.55 Это ваш день.
8.20 Целительное слово.
8.55, 10.55, 12.55, 14.55, 18.55, 20.55 Информ ТВ "Сейчас".
9.05 Встреча.
9.45 Весь этот цирк.
10.05 Стиль жизни.
10.20 Рассказы о художниках.
11.05 Личное дело.
11.35 Еще одна Россия.
12.20 Овертайм.
12.35 Храм.
13.05 "Лебединое озеро. Зона". Х/ф.
15.05 Балетное шоу.
16.05 Детское ТВ.
16.55 Чемпионат Италии по футболу.
19.10 Х/ф "Солнце бродяг".
21.10 Ноу смокинг.
22.00 Международное обозрение.
22.20 Концерт Сьюзи Кватро.

АФІША

Ад пятніцы да пятніцы

На гэтым тыдні ў Мінску распачнецца V Міжнародны фестываль "Я люблю балет".

Праграма адкрываецца 20 красавіка а 19-й гадзіне **ў Тэатры оперы і балета** імпрэзай "Старадаўнія і сучасныя балетныя мініяцюры". Мініяцюры прадстаўляе Санкт-Пецярбуржскі тэатр оперы і балета пад кіраўніцтвам народнага артыста Расіі Нікіты Далгушына. Зробленая спроба ўзнавіць харэаграфію часоў Ганны Паўлавай, гэта варта пабачыць.

21 красавіка а 19-й гадзіне **ў Тэатры музкамедыі** ў рамках фестывалю выступяць навучэнцы 1-3 курса Беларускага дзяржаўнага харэаграфічнага каледжу. Яны прэзентуюць Гран-па з балету "Пахіта" і Дывертысмент з оперы "Спячая прыгажуня".

22 красавіка а 19-й гадзіне ў Тэатры музкамедыі выступіць трупа сучаснага французскага балету.

24 красавіка **ў Тэатры оперы і балету** фестываль закрываецца "Харэаграфічным феерверкам". Імпрэза пройдзе ў 2-х аддзяленнях: у першым выступяць зоркі балету Беларусі, Расіі, Японіі, Польшчы, Германіі, Кітая, а ў 2-ім гледачы пабачаць аднаактавы балет М.Равэля "Балеро".

ІМПРЭЗЫ

19 красавіка а 19-й гадзіне і 20 красавіка а 18-й **у Доме афіцэраў** зноў выступіць Міхаіл Задорнаў з ужо знаёмай нам праграмай "Умом Россию не понять".

22 красавіка а 16-й і а 19-й гадзіне ў тым жа Доме афіцэраў пройдзе выступ тэатра Рамана Вікцюка. Славуты рэжысёр прадстаўляе спектакль "Калекцыянер" паводле рамана Дж.Фаўлза.

Выкарыстаная музыка Моцарта, Грыга, Джонса і нават Сяргея Курохіна, аўтара славутага "Тыбецкага танга".

Аматарам добрай рок-музыкі паведамляю, што 23 красавіка а 19-й гадзіне **ў Альтэрнатыўным тэатры** адбудзецца канцэрт гуртоў "НРМ" і "Уліс". "НРМ" — гэта былая "Мроя". Зрэшты, назва засталася тая ж, проста ўскладнілася: "Народная Рэспубліка Мроя" — так завецца цяпер каманда. Ну, а "Уліс" у прадстаўленні патрэбы не мае. Такім чынам, ласкава просім у Альтэрнатыўны.

24 красавіка а 19-й гадзіне **ў Палацы прафсаюзаў** тэатр "Бульвар смеху" прэзентуе сцэн-шоў "Вясёлыя жабракі" паводле твораў Роберта Бёрнса. Прыемна ведаць, што чуткі пра смерць тэатра Г.Давыдзькі аказаліся перабольшанымі. Тэатр паспеў прыдбаць сабе мноства прыхільнікаў дзякуючы нязвычна вытанчанаму гумару, густоўнасці сваіх імпрэзаў, добрай сцэнічнай мове, урэшце.

ТЭАТРЫ

Альтэрнатыўны тэатр

19 красавіка тут пройдзе "Моцарт і Сальеры" паводле "Маленькіх трагедыяў" Пушкіна. Паставіў спектакль рэжысёр Аляксей Літвін (Масква), занятыя лепшыя акцёры тэатра Ігар Забара і Яўген Жураўкін.

20 і 21 красавіка ў 10.30 і а 13-й гадзіне маленькія тэатралы змогуць пабачыць казку паводле Ш.Пэро і Я.Шварца "Чаравічкі для Папялушкі".

21 і 24 красавіка ўвечары пройдзе "Камедыя" паводле К.Марашэўскага і Ф.Аляхновіча.

25 красавіка — бенефіс паводле ранніх твораў А.Чэхава "Тэатр Антона Чэхантэ".

Купалаўскі тэатр

19 красавіка — народная драма паводле У.Бутрамеева "Страсці па Аўдзею" (Крык на хутары). Спектакль расказвае аб нядобрай памяці 30-х гадах, калі з сялян рабілі калгаснікаў.

20-21 красавіка купалаўцы даюць "Лес", камедыю паводле слыннай п'есы расійскага драматурга А.Астроўскага, побытапісальніка "русского купечества" мінулага стагоддзя.

22 красавіка аматары сацыяльна вострай драматургіі змогуць пабачыць камедыю "Паехалі!" паводле твораў М.Крапіўніцкага. Спектакль звыкла выкрывае заганы грамадства — п'янства, бездухоўнасць і г.д.

24 красавіка — спектакль паводле Дж.Осбарна "Азірніся ў гневе". Спектакль паставілі маладыя купалаўцы, якія прыйшлі ў тэатр нядаўна.

Тэатр музкамедыі і Тэатр оперы і балету, безумоўна, моцна занятыя фестывалем, і ўсё ж некалькі спектакляў ёсць.

19 красавіка **ў Тэатры музкамедыі** пройдзе мюзікл "Шклянка вады" паводле У.Кандрусевіча, а 20 красавіка — шоў Вікторыі Мазур "Зоркі тэатру ззяюць для вас". У праграме — арыі з аперэтаў, рамансы, песні класічныя, эстрадныя і народныя. Удзел бяруць сапраўды ўсе зоркі нашай аперэты.

Тэатр-студыя кінаакцёра 20 красавіка прэзентуе меладраму "Каханне злое" паводле Сэма Шэварда.

У тэатры-лабараторыі "Вольная сцэна" 20 красавіка пройдзе "Рычард" у пастаноўцы Валерыя Анісенкі паводле юнацкае п'есы Шэкспіра.

СЮРПРЫЗ ДЛЯ ДЗЕТАК

З 24 красавіка **Мінскі цырк** прэзентуе новую праграму "Веснавыя ластаўкі". Замест веснавых ластавак гледачы спаткаюцца з жывёламі Поўначы, будуць дзікі і рысі, дрэсіраваныя сабачкі, малпы, коткі і файныя клоўны.

КІНО

З 22 красавіка на экранах мінскіх кінатэатраў **"Масква"** і **"Кастрычнік"** з'яўляецца баявік з дэтэктыўна-прыгодніцкім сюжэтам "Крыжак". У фільме пераплятаюцца каханне, інтрыгі, пагоні і супертрукі. Мала хто рашыцца супрацьстаяць мафіі. Перамагчы і застацца жывым змажа толькі ён — суперпрафесіянал-каскадзёр.

З 21 па 26 красавіка ў кінатэатры **"Змена"** праводзіцца тыдзень дакументальных фільмаў "Чарнобыль — 10 гадоў". У прыватнасці, будуць дэманстравацца "Пейзаж пасля бітвы" рэжысёра У.Дашука, "Пранясі, Божа, хмару" А.Шпілеўскага і іншыя дакументальныя стужкі. Падрабязную інфармацыю вы можаце атрымаць па тэл. 35-30-13, 35-39-03.

Святлана СОЙКА

СПОРТ

На дворы – вясна, на палях – футбол

ФУТБОЛ

☒ 16 красавіка стартаваў шосты нацыянальны чэмпіянат Беларусі. Упершыню ён праводзіцца па часавай формуле "вясна — восень", якая найлепшым чынам адпавядае нашым кліматычным і арганізацыйным рэаліям. Папярэдняя сістэма "восень — вясна" штучна разбівала сезон на два чэмпіянаты, перапынак паміж якімі працягваўся не больш за тры тыдні. У той жа час паўза паміж першым і другім кругамі цягнулася непрыстойна доўга — больш за пяць месяцаў. За гэты час склад некаторых каманд мяняўся да непазнавальнага. Барацьба футбольнай грамадскасці за зварот да схемы, звычнай па чэмпіянатах СССР, нарэшце ўвянчалася поспехам. І прайшло ж усяго нейкіх там чатыры гады! Колькі яшчэ спатрэбіцца год, каб Беларуская федэрацыя футболу пераканалася ў жыццёвай неабходнасці скарачэння вышэйшай лігі да 12 клубаў?! На 16 у нас не хапае ні матэрыяльных сродкаў, ні стадыёнаў адпаведнага рангу, ні класных футбалістаў.

Пацвярджэнне гэтаму — распад у мінулым годзе футбольнага клуба "Бабруйск", які некалі быў адным з мацнейшых у Беларусі. Цяпер тое ж самае адбылося з трохразовым прызёрам чэмпіянатаў краіны віцебскай "Дзвіной". Прычына адна — адсутнасць грошай. У Віцебску, як і летась у Бабруйску, фактычна бедную каманду паглынула адносна багатая. Бабруйскі клуб цяпер называецца "Белшына", а віцебскі — "Лакаматыў-96".

Матчы першага туру не прынеслі нейкіх асаблівых нечаканасцяў. Пяціразовыя чэмпіёны краіны дынамаўцы Мінска "затапталі" ў Салігорску мясцовы "Шахцёр" — 5:1. Леташні віцэ-чэмпіён — мазырскі МВКЦ упэўнена перамог у гасцях лідскі "Абутнік" — 3:1, а каманда, якая ў мінулым сезоне сталася "адкрыццём" (як і МВКЦ) — "Атака-Аўра" (Мінск) у Брэсце адолела мясцовых дынамаўцаў — 2:1. З фаварытаў згубіла ачко толькі "Дынама-93", якое скончыла ў Магілёве нулявою нічыёй матч з "Тарпеда". У астатніх гульнях зафіксаваныя такія вынікі: "Лакаматыў-96" (Віцебск) — "Нафтан-Дэвон" (Наваполацк) — 2:0, "Ведрыч" (Рэчыца) —"Белшына" (Бабруйск) — 1:2, "Тарпеда" (Мінск) — "Маладзечна" — 2:1. Паядынак у Гродне паміж "Нёманам" і магілёўскім "Дняпром" своечасова не адбыўся па прычыне таго, што напярэдадні нечакана выпаў мокры снег.

☒ А вось у Еўропе футбольны сезон рушыць да завяршэння. Вызначыліся фіналісты еўрапейскіх кубкавых турніраў. У Кубку *UEFA* французскі "Бардо" прадубліраваў перамогу над пражскай "Славіяй" — зноў 1:0 (гол Дыдзье Тало). А вось у Барселоне 115 тысяч гледачоў прагнулі перамогі сваіх любімцаў над "Баварыяй" пасля нічыёй — 2:2 — у Мюнхене. Гаспадароў магла б задаволіць і нічыя з лікам 0:0, 1:1, але пад лямант заўзятараў "Барса" атакавала, а вопытныя баварцы лавілі свой шанц у контрвыпадах. І злавілі — двойчы. Напрыканцы першага тайму Маркус Бабель супакоіў роў трыбун, завяршыўшы атаку, якую пачаў Клінсман, а незадоўга да фінальнага свістку Марсэль Вітэчак забіў другі мяч — 2:0. "Барселона" толькі паспела падсалодзіць горыч паражэння голам Івана дэ ла Пены на перадапошняй хвіліне матчу. Такім чынам, Кубак *UEFA* разыграюць "Бардо" і "Баварыя".

А ў фінале Кубка чэмпіёнаў сустрэнуцца галандскі "Аякс", які ўзяў пераканаўчы рэванш у гасцях супраць "Панацінаікаса" за мінімальную (0:1) паразу дома — 3:0, і італьянскі "Ювентус", які хоць і прайграў у гасцях "Нанту" — 2:3, але меў у запасе два мячы пасля дамашняй перамогі (2:0).

ХАКЕЙ

Нацыянальная камадна Беларусі страціла шанцы на выхад у групу *A* сусветнага чэмпіянату пасля таго, як зборная Латвіі абыграла каманду Польшчы — 4:2. Цяпер лёс адзінай пуцёўкі ў вышэйшы хакейны свет, хутчэй за ўсё, вырашыцца ў паядынку каманд Латвіі і Швейцарыі. Гэта, аднак, не падстава для таго, каб мы пасыпалі галаву попелам. Беларускія хакеісты дэбютавалі ў групе *B* і зрабілі гэта зусім някепска. Наперадзе яшчэ гульні з японцамі і англічанамі, а ў зборнай Даніі нашыя выйгралі з лікам 6:1. Пасля пяці тураў наперадзе латышы — 10 ачкоў, у зборных Беларусі і Швейцарыі — па 8.

Хакей сёння перастаў быць проста гульнёй. Яго актыўна выкарыстоўвае для набору палітычных дывідэндаў прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. Дзіўна, што дапамагае яму ў гэтым самае папулярнае спартовае выданне краіны — "Прессбол" — газета з устойлівым дэмакратычным іміджам. Менавіта кіраўніцтва "Прессбола" зрабіла ўсё магчымае, каб адбыліся трансляцыі матчаў зборнай Беларусі з Галандыі. Калі старшыня Белтэлерадыёкампаніі Рыгор Кісель паспрабаваў "спусціць справу на тармазах", менавіта "Прессбол" біў у званы, звярнуўшы на гэта не толькі ўсеагульную, але і прэзідэнцкую ўвагу. Прэзідэнт паправіў свайго нерадзівага тэлечыноўніка, добра разумеючы, што вялікі спорт — гэта адзін з нешматлікіх козыраў у яго калодзе. Тут яго інтарэс супаў з інтарэсамі некалькіх мільёнаў арміі аматараў хакея. І нашая газета аддала яму патрэбнае. Аднак плыню кампліментаў у бок вышэйшай персоны, які з тэлеэкранаў абрынулі каментатар Уладзімір Навіцкі і рэдактар "Прессбола" Уладзімір Беражкоў, ніяк не адпавядае рэальнаму значэнню здзейсненага Лукашэнкам і вельмі падобны на звычайную прэзідэнцкую прапаганду. Шкада, што і вартая павагі газета "Прессбол" дзейнічае (пяром свайго рэдактара) у тым жа духу. Пачуццё меры — не самае горшае і ў спорце, і ў палітыцы.

☒ У Паўночнай Амерыцы закончыўся больш чым паўгадавы марафон рэгулярнага чэмпіянату *NHL*. Яго пераможцам выйшаў клуб "Дэтройт Рэд Уінгз", які не толькі заваяваў "Кубак Прэзідэнта", але і ўсталяваў рэкорд па колькасці перамог — 62. Львіная доля ў поспеху "Дэтройта" належыць "расійскім легіянерам" — Сяргею Фёдараву, Ігару Ларыёнаву, Вячаславу Фетысаву, Вячаславу Казлову і Уладзіміру Канстанцінаву. Дарэчы, Фёдараў і Аляксандр Магільны з "Ванкувера" увайшлі ў дзесятку лепшых бамбардзіраў *NHL*, якую ўзначалілі Марыё Лем'ё — 161 (69 закінутых шайб + 92 выніковыя перадачы), Ярамір Ягр (абодва — з "Пітсбурга") — 149 (62 + 87), Джо Сакік ("Каларада") — 120 (51 + 69). У Магільнага — 107 (55 + 52) і Фёдарава — 106 (39 + 67), адпаведна 9 і 10 паказчыкі.

16 лепшых каманд лігі пачалі серыю плэй-оф, у якой для выхаду ў наступнае кола неабходна атрымаць чатыры перамогі. Стартавыя паядынкі прынеслі такія вынікі: "Каларада"—"Ванкувер" — 5 : 2, "Філадэльфія"—"Тампа" — 7 : 3, "Нью-Йорк Рэйнджэрс"—"Манрэаль" — 2 : 3, "Таронта"—"Сэнт-Луіс" — 1 : 3.

☒ 24 красавіка ў Наваполацку адбудзецца дабрачынны матч "Майстры хакея — ахвярам Чарнобыля". На лёд выйдуць нацыянальная зборная краіны і сёлетні чэмпіён наваполацкі "Палімір". Збор ад матча, а гэта каля трыццаці мільёнаў рублёў, пойдзе на падтрымку работнікаў ВА "Палімір", якія прымалі ўдзел у ліквідаванні наступстваў Чарнобыльскай аварыі. Ліквідатараў на заводзе 75 чалавек. Квіткі будуць каштаваць 20-30 тысяч рублёў. Ужо сёння можна сказаць, што вольных месцаў на гэтым матчы ў спарткомплексе "Хімік" не будзе.

Сямён ПЛОЦ

ОБРАЗОВАНИЕ

Коммерческие ВУЗы: с мечтой о Гарварде

С каждым днем неуклонно приближается лето. Для одних это время отдыха, для других — наступления тяжелого периода определения жизненного пути своих детей. Многие родители уже давно решили — иного пути кроме получения высшего образования быть не может. Однако количество институтов достаточно велико и выбором специальности дело не заканчивается. Появившиеся в последние годы коммерческие институты (которых только в Минске — 15) заставляют многих (из тех у кого есть деньги) размышлять, что лучше — бесплатное государственное образование или платное в коммерческих ВУЗах.

Мнение руководства

О положении коммерческих ВУЗов в системе высшего образования, а так же о качественных отличиях их от государственных корреспондент СВАБОДЫ побеседовал с Игорем Ильичем Дубининым, проректором первого в Беларуси частного ВУЗа — Института современных знаний. — В республике наблюдается высокий спрос на высшее образование, и существующие государственные ВУЗы на в силах его удовлетворить. На этой почве и возникли коммерческие высшие учебные заведения. Мы, конечно, не можем конкурировать с гособразованием по естественнонаучным специальностям, где необходима серьезная учебная лабораторно-материальная база, годами создававшаяся за деньги налогоплательщиков. Коммерческие институты пока не в состоянии быстро сформировать нечто подобное у себя. Но шаги в этом направлении делаются — покупаем компьютерные классы, ведем подготовку к строительству собственного здания.

В то же время есть ряд специальностей, где мы можем составить достойную конкуренцию государственным ВУЗам, тем более что на наших специалистов есть высокий и устойчивый спрос. Результат известен — сейчас 20 тыс. человек учатся в коммерческих ВУЗах. 20 тысяч ребят сняты с улицы и получают высшее образование.

Говоря о качестве образования, трудно судить о всех коммерческих ВУЗах. Лучше рассказать о нашем. Многие например говорят, что у нас очень демократичный институт, что в институте собраны очень неплохие кадры. Мы стараемся приглашать преподавателей, пользующихся успехом, умеющих давать знания высокого уровня, и создаем из них коллектив. Это жизненно важно. Ведь качество образования должно соответствовать его стоимости и даже превосходить ее. В Гарварде ведь учатся, несмотря на то, что там дорого. Ибо это Гарвард, славящийся высоким качеством обучения, своим преподавательским составом. Поэтому и мы внимательно следим за уровнем образования, предоставляемого студентам и постоянно его повышаем. У нас работает порядка 600 преподавателей, начинаем готовить свои кадры. И все это дает результаты. По статистике, основанной на опросах студентов, примерно 40 процентов из них приходят в наш институт, никуда прежде не поступая, причем многие из них имеют хорошие аттестаты.

В нашей работе существуют и определенные проблемы, которые сложно решить. Многое зависит не только от нас, но и от студентов. Ведь попадаются среди них такие, кто пришел лишь за дипломом и не хочет учиться. Им весьма трудно чем-либо помочь, приходиться отчислять таких студентов. Есть поговорка "Задача конюха подвести лошадь к водопою, а вот пить лошадь должна сама". Ведь даже самый великолепный преподавательский коллектив не заставит учиться человека, не имеющего желания это делать. Но это не только наша проблема. Она характерна для всего вышего образования.

Мнение студентов

Несомненно, что лучше всего о ситуации в институте могут рассказать его учащиеся. Мы побеседовали со студентами Института современных знаний и Гуманитарно-экономического негосударственного института. По их мнению, большинство предметов преподаются "более-менее нормально". Особых отличий от госВУЗов в этом нет — ведь и тут, и там работают одни и те же преподаватели. Но в коммерческих все-таки больше хороших преподавателей — администрация действительно старается приглашать лучших. В крайнем случае, если квалификация лектора не устраивает студентов, иногда по их просьбе, его могут и заменить.

Однако существуют и чисто специфические проблемы — например постоянные упреки отдельных преподавателей, вроде "Вы что думаете, если заплатили деньги, то можете и не учиться?", жалобы на низкий, по их мнению, уровень оплаты. Некоторые преподаватели попросту несерьезно относятся к коммерческим институтам, что конечно сказывается на качестве преподносимой ими информации.

Еще одна проблема, которую отметили студенты, — слабая организация учебного процесса. Так, например, зачастую отменяются уже назначенные занятия и т.п. Не лучшим образом сказывается на учебном процессе и частая смена деканов, методистов. Подобные проблемы во многом связаны с отсутствием у коммерческих ВУЗов собственных помещений и учебно-материальной базы. Так, например, в течение 3 лет обучения студенты одного из факультетов ИСЗ сменили уже 5 мест учебы.

Как и студенты государственных ВУЗов, многие не уверены в завтрашнем дне, в том, смогут ли устроиться на работу. Однако это относиться к той части студентов, которая пришла учиться сразу после окончания школы. В то же время многие из студентов уже работают по специальности, некоторые имеют одно высшее образование. Эта проблема дополняется и чисто специфической. Дело в том, что большинство факультетов подобных институтов пока не прошло процесс аккредитации, требуемой для получения диплома государственного образца. Из всех коммерческих институтов аккредитацию получили только некоторые факультеты трех ВУЗов (в их числе ИСЗ — аккредитовано 7 факультетов из 11).

В заключение отметим и такое интересное преимущество: по мнению отдельных студентов (из числа самостоятельно оплачивающих обучение) сама необходимость оплачивать образование довольно успешно приучает многих адаптироваться к новым, рыночным условиям жизни, к самостоятельности.

Куда пойти учиться?

Недавно возникшие коммерческие ВУЗы находяться лишь на первоначальной стадии своего развития и, судя по всему, пока не в силах предложить намного (настолько, чтобы за него стоило платить) более качественное обучение, чем государственные. Похоже в этих условиях их пока спасает лишь повышенный спрос на высшее образование, который не в силах удовлетворить госВУЗы, особенно на отдельные специальности связанные с экономикой, правом и т.п. Соответственно вряд ли имеет смысл, особенно бывшим школьникам, сразу ориентироваться на поступление в коммерческий ВУЗ. Более логично поступать в бесплатный государственный, а если не получится — то после этого отдавать документы в коммерческий. Тем более, что большинство из последних устанавливают сроки приема документов именно с расчетом на такой вариант. Единственно, кому имело бы смысл поступать именно в коммерческий институт — тем людям, кто работает и все таки хочет получить не заочное, а очное образование, хотя бы потому, что негосударственные ВУЗы намного лояльней относятся к проблемам посещения занятий и иногда предоставляют возможность работать по индивидуальным программам.

Однако немотря на сложившуюся сейчас ситуацию коммерческое образование имеет довольно большие перспективы. Предложение на рынке высшего образования образования достигло уровня спроса на него и конкурируя между собой, а так же с госВУЗами, коммерческие будут попросту вынуждены повышать качество образования. И вполне возможно, что скоро наши коммерческие ВУЗы достигнут уровня европейских.

Алесь САДОВСКИЙ

Падпісны індэкс 63887 E-mail: edit@svaboda.minsk.by © СВАБОДА Спасылка на газету СВАБОДА абавязковая Наклад 93.000
Нумар падпісаны ў друк 18.04.96 (11.00) Надрукавана на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» (г.Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3) ЛВ № 10 Заказ 232